

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidéken postai széküld:	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 "	Fél évre	7 "
Negyed évre	3 "	Negyed évre	3.50
Egy óra	1 "	Egy óra	1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat h. post sor egyszer . . . 6 kr | Bélyegdíj külön 30 kr
Minden következőnél 4 | Nyilvánt. sora 15

Szerkesztőség:

Az arad-ecsanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

A helyzet.

Budapest, április 1.

A husvétünnep letelte után rögtön összeül ismét az országgyűlés, a költségvetési vita második szaka kezdődik újra, előrelátható heveskedéssel a honvédelmi tárczát illetőleg, szeliden a pénzügyekre vonatkozólag, amelyekre nézve nincs az ellenzéken aki Wekerlével mérközni merészkednek. Majd egy hosszú lélekzetüapropríánomális vitával, amelyben a tisztelt ellenzéki uraknak utólag eszébe jutottak lesznek elénekelve.

Az eredmény előreláthatólag nem fog változtatni azon helyzeten, amely az utolsó három hónap tanácskozásából kiderült és így ezeknek a mérlege már most jellemzi az ország politikai állapotát egészen az őszi időszak s a talán már nem annyira kritikái, mint pozitív munka megkezdését.

Az eredmény eléggé vigasztaló nemcsak a kormányra, hanem mindenkire, aki azon komoly meggyőződéstől van áthatva, hogy Magyarország fejlődése a kulturának és a szabadelvűségnek kérdése. Minden félrevezetési törekvések dacára azon temérdek agitációnális eszköz mellett, amely a különféle hatalom címével és társadalmi téren is kifejtetett, szinte kimeríthetlen leleményességű alakoskodás és ál- okoskodások dacára a közvélemény senki által nem várt egyhangúsággal és bátorsággal nyilvánult a törvényhatósági gyűlésekben és egyszerűen elseperte azon fikciót, mintha az egyházpolitikai reformok számára a talaj nem volna még előkészítve, az ország népe nem volna kellőleg hangolva.

Kitűnt egyszersmind az is, hogy mikor valóban az ország szuverenitását érdeklő kérdés felmerül, elhalaványodnak a pártkü-

lönbségek és egyedül azon elemek maradnak magukra, amelyek mindenkor, 1861. előtt is, megalkudni készek bármiféle hatalommal, politikai és társadalmi kiváltságaik megőrzésére; azok, akik valaha Apponyi György gr. vezérlete alatt a magyar politikai életnek csak mint élő halottjai szerepeltek, akik 47-esek voltak 48-ban, az októberi diploma alapján állottak 61-ben; a honvédséget visszautasították 68-ban és ma találkoznak a klerikalizmusban, bármelyik párthoz csatolja őket egyénileg a politikai opportunitás, vagy a népszerűség hajhászása.

Epen az a körülmény, amelyet sokan a kormány szemére lobbantanak, hogy passzive viselte magát és aránylag tétlen maradt, egyszerűen visszautasítására szoritkozott az ellenzék vádjainak, s még pártjában is elnézte mindazon fondorlatokat, amelyek annak szétrobbantására, illetőleg a tevékeny és munkakepes ellenzék osztracizmusára voltak szánva: bizonyítja legvilágosabban azon program célját és elfogadásának szükségességét, amelyet a szabadelvűpárt az új kormányval együtt magáénak vall. Ez a program győzött a költségvetési vita eddigi folyamán s azzal együtt egy férfit, a miniszterelnök.

Gyakran találkoztunk ezen idő alatt ígérekkel Wekerle Sándor személyét és pénzügyi politikáját az egyházpolitikai elvektől s egyéb törekvéséitől külön választani. Sőt egy egész iskola alakult, amely hangosan azt hirdette, hogy hűvei, a miniszterelnök egyedül megbízható követői annak dacára, hogy elfoglalt álláspontjának folytonos megingatására létesült. Pedig meggyőződhetek volna, mert minden gondolkozó fő előtt világos, hogy külön nem választhatók a kabinet politikájának különböző tényezői, hogy a

miniszterelnök személyes pozíciója és pénzügyi politikája elválaszthatlanok programjának egyházpolitikai részétől. Es méltán hangoztatta a miniszterelnök, hogy ez a valóban nemzeti politika. Nemzeti, mert megfelel az aspirációknak, ami tényleg kitűnt, amelyeket az ország közönségének tulnyomó része lelkesedéssel vallott magáénak. Nemzeti, mert a nemzet összességének, nem pedig egy osztályának, vagy felekezete fölött lobogó tekintélynek hatalmát akarja érvényesíteni, minden idegen befolyás kizárásával. Nemzeti, mivel a nemzet konzerválására irányul vissza mindazon törekvésektől, amelyek a kiegyezést, a monarchia egyensúly-állapotát és a külpolitika biztonságát veszélyeztetnék. Nemzeti végre, mivel a nemzet gazdaságának feltételeit szemé előtt tudja tartani, s a pénzügyi és közgazdasági egyensúly veszélyeztetését nem tűri, hanem a fejlődést olyan irányzatokba tereli, amelyek következményei a nemzeti öntudatot és munkaerőt növelik és nem fogyasztják.

Nem tagadhatjuk ugyan, hogy a politikai és gazdasági föllendülés, amelyeknek tanúi és részesei vagyunk, veszélyeket rejt magában. Hogy Magyarországon mindig meg volt és meg lesz a hajlam az optimizmusban és a pesszimizmusban a határokat túllépni. Valutánkrendezése csak meg van kezdve, de még nincs bevégezve, s eredményeit már is le akarjuk számítani. Pénzügyi téren ebből könnyen visszaesés támadhatna. Es a miniszterelnöknek, ha most tulságos gazdasági reménykedésben egy kissé visszatart, ez még nagyobb érdeme, mint mikor pénzügyministersége kezdetén az országot nem engedte elcsüggedni. De a pénzügyi téren esetleg még egy kis visszaesés is könnyebben kiheverhető, amint a politikai téren,

T A R C Z A

— Április 2. —

A h é t r ő l.

— Krónika verében. —

A Megváltó feltámadott
Órök dicsőssel övezve,
Feje körül a glória
Fényét elhinti messze.

Harangok bugnak mindenütt,
Erősbödve koronkint,
Az Ur imadására jött
Hívő sereg tolong kint.

Szavában üdv, hosszanna van,
Áldás Isten nevére,
Pedig még csak egy nap előtt
Káromlás volt a bére.

Feszítsd meg! — ordítottak ők,
Azok, kik most zokognak,
— Az Ur meghalt, feltámadott,
S hitet adott azoknak.

De — sajna — percnyi csak a hit,
Jön az ünnep s a mámor,

S az Isten szent neve helyett
A bor beszél a szájából.

Elsúlyod ismét az a nép,
Amely megtért nem régen,
— De áll az Éden angyala
Lángpallossal kezében.

Közénk zug egyszer szózata,
Reánk csap pallossával,
— S az üdv, a mámor elfoszol,
Nyomában a halál van.

Azért a munka, hit legyen
Éltünk magasztos célja,
S a szeretet lágy sziveink
Erősítő acélja.

Üres a város mindenütt,
De szörnyűkép a korcsmák,
Azóta, hogy színészeink
Czók-mókjukat elhordták.

Mióta ős Szepesi nincs,
Az ismert borszivattyu,
Azóta gyantánk elfogyott,
Ugyszinte el a faggyu!

Nincsen, aki féléjszakán,
Elnyeljen öt liter bort,
S azt mondja rá — én Istenem —
Hogy még bele se kóstolt.

M a t y i, az még köztünk maradt,
Adázkodni a vicczel,
De drága is Murányinál
Az ismert szódaspriccer.

Ujság különben annyi van,
— Majd megbukott a kormány,
Egy kisebb ellenzéki lap
Wekerlét jól lehordván.

Most már nem lesz új pénz — arany,
Nem nikkel, sem pedig bronz,
S a czikk Apponyi népihez
Harminczöt vármegyét vonz.

Nem lesz polgári házasság,
Zsidó recepczió sem,
W e k e r l e is lemond — le az —
Mondván: „Sólem előchem!”

No lám, egy ujság mit tehet,
Lemondatja Wekerlét,
(Igaz, hogy csak papiroso.)
Es hirdeti az eszmét.

ahol elért eredményeket veszélyeztetni semmi szín alatt nem szabad.

Apponyi által nemzetieknek elkeresztelt követelmények éppen a politikai téren idézhetnének elő előbb vereséget, majd visszaesést. Azért nem lehetséges azok tekintetében semmi nemű trauzakció. Mindkét eszményt jogosítva van követelni az ország mindig; a kormány és a szabadelpárt szolgálatját, de nem olyat, amelynek kiküzdése vagy elérése veszélyeztethetné a nyugalmat. Ellenkezőleg. Mindenki tudja, hogy az egyházpolitika olyan, mint a közjogi kiegyezés. Ha keresztülvitett egyszer, megszűnik ellene az agitáció és még azok is, akik ma ellene ármánykodnak, utólag mindig azt fogják bizonyítani, hogy ők voltak annak tulajdonképpen szerzői.

Es ez minden politika legbiztosabb próbaköve.

Pulszky Ágost,
országgyűlési képviselő.

Belföld.

A szabadelpárt ülése.

Az országgyűlési szabadelpárt f. évi ápril hó 4-én azaz husvét utáni kedden esti 6 és fél órákor értekezletet tart. Az értekezlet tárgyai: A honvédelmi és pénzügyi miniszteriumok 1893-ik évi költségvetése.

Wekerle sikere.

Arad, április 1.

(—) A néhány napi husvét szünetet komolyan kitűzött liberális programjának megvalósításában mindig tevékeny miniszterelnökünk hathatósan és sikeresen használta föl arra, hogy a kabinet nagyszabású reformjait ismét egy döntő lépéssel közelebb vigye a megvalósítás stádiuma felé. Amint ugyanis pozitív hírek-ből értesülünk, Wekerle Sándornak sikerült a legfelsőbb királyi jóváhagyást megnyerni azon előterjesztések tekintetében, melyek a kormány egyházpolitikai programjának sorrendi megvalósításában legelől állanak, s melyek tudvalevőleg a szabad vallásgyakorlatra, a zsidó vallás-
reczeplőjára és az általános polgári anyakönyvvezetésre vonatkoznak. Ugy, hogy ezek után nem lehet kétségünk az iránt, hogy a vonatkozó törvényjavaslatok még az ősszel a parlament asztalára kerülnek.

Mi a miniszterelnök ezen sikerében tulajdonképpen nem találunk meglepő eredményt, mert azt minden józanul és libe-

rálisan gondolkozó jó magyar hazafi előre láthatta, épp úgy a mint affelől is előre bizonyosak voltunk, hogy a nemzet kebeléből minő visszhang fog kelni a kormány programjával szemben. Előre tudtuk, hogy a teljes liberálisnak az egyházpolitikai kérdések egész vonalán való érvényre juttatása, amit a kormány programja az államhatalom fenségjogai épségben tartása érdekében minden állampolgárra nézve egyformán, tekintet nélkül a felekezeti viszonyokra, megvalósítani czéloz, csakis helyesséssel találkozhatik annál a magyar nemzetnél, mely az alkotmányi és közszabadságoknak ezer éves állami léte minden idejében szigorú és feltékony öre volt. És várakozásunkban nem csalódtunk. A valódi nemzet, tehát nem a parlament, mely mélyen alul maradt felfogásával, hanem a törvényhatóságok, melyekben az igazi nemzeti gondolkodás lüktet, megszólaltak és messze fölül emelkedve a parlamenten, pártkülönbőség nélkül, (elenyésző kivételekkel) a kormány programja mellett foglaltak állást, ekkép adván igazat azon állításunknak, hogy a kormány a nemzeti közvéleménynek és közóhajnak kíván eleget tenni, ellenben azok, kik dogmatikus ürügyek öre alatt felekezeti izgatást üznek a nemzet egyik polgárában a másik ellen, a közvéleménynek szűkeblű és álnok meghamisítói. Ezek tehát, kik azt hiesztelték a kormányról, hogy a koronát rosszul informálja a nemzet igazi közvéleménye felől, teljesen elvesztették maguk alól ezen alapot s azért újabb reménységüket abba helyezték, hogy a Wekerle-kabinet programja a legfelsőbb helyen fog hajótörést szenvedni. Ezen reménységek azonban balul ütöttek be, és a mi várakozásaink teljesültek. Mi ebben, amint soraink elején jeleztük, nem látunk meglepő eseményt, de mindenesetre nagyhorderejűnek tekintjük ez eredményt, melylyel a kormány programja most már a második oldalról, a felség részéről is igazolva van.

A Wekerle-kormánynak ez a legújabb sikere teljesen blamája és kompromittálja a klerikalizmus és ultramontanizmus minden nemű és fajtájú fekete harcosait, mert ezeknek terhére nemcsak azt állapította meg, hogy a koronát félre ismertek, ami végre csak tévedés volna, hanem azt is, hogy a legalkotmányosabb uralkodóról az állami fenségjogok és a közszabadságok érdekeivel ellenkező intencziót merészelték föltételezni, ami reakcionárius és abszolutisztikus izü gyanusítás.

Az ellenzékét a kormány sikere annyira elkodvetlenítette sőt meg is haragította, hogy megint teljesen elmerült a pártpolitika gyűlölködésbe s ettől elvakulva nem csekélyebb állításokat kockáztat az ellenzéki sajtó, mint hogy a kormány fennen hirdetett liberális programjának most nyert jóváhagyását csak mindenféle engedmények árán, melyeket hadügyi tekintetben tett, tudta kioroszakolni.

Ez ismét olyan ráfogás, mely a fen-
tebb jelzett gyanusítással együtt teljesen egy kategóriába tartozik. És ha nem volna egyenesen nevetségesen alaptalan úgy a koronával, mint Wekerlével szemben, bizony súlyos beszámítás alá esnek.

És mivel az ellenzék ennél alaposabb ráfogásokat ki nem találhat, mi nem rontjuk örömét; hadd teljék kedve ártalmatlan játékaiban.

A kormány programjának győzelme, miután a nemzet és a korona mellette

vannak, biztos; a harmadik alkotmányi tényező, a főrendiház ezek ellenében csak vesztes lehet.

Husvét hangulatok.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, április 1.

A rövid pihenő alatt, melylyel a husvét kedveskedik az elmúlt izgalmas, selejtes ülések után, önkéntelenül gondolkozóba esik az ember azok fölött, amik történtek s amik a közelebbi napokban történendők a magyar parlamentben. Így egybevetve múlt és jövő, a közelmúlt karakterisztikus mozzanatai még élesebben domborodnak elibénk. Konturjaik káprázásából a közel jövőnek némi vázlatát is adhatjuk.

A legmegkapóbb mozzanatok közül való a közelmúltból — katolikus főpapságunk emlékiratgyűjtéménye. Tudós, hazafiságukban kételyt kizáró férfiak testülete ez s amit tesznek, mindenben nyomósak, nagy horderejűek az ő cselekedeteik. És mégis? Hát lehetséges, hogy amit derék főpapságunk kenetteljes ihlettel demonstrál tovább, pápa és kormány előtt — a katolikus dogmák védelmében, ugyanazt az oppozíciót fejtik ki és pedig egyidejűleg az ország nemzetiségei — saját nemzetiségük védelmére?

Mit vallanak a püspökök? Azt, hogy a katolikus dogmákat sértik az egyházpolitikai reformok. És a nemzetiségek, közöttük leghangosabban a pán-tótok és a dákórománok? Azt, hogy ezek a reformok a magyar nemzetiségek erősítésére szolgálnak!

Denique: a magyar állameszme szuverenitásának védelmében és érvényesítésében ellenségeikül magával szemben találja a régóta ellenséges nemzetiségi tulzókat és — a katolikus főpapságot.

A Pázmányok, Tomoriak és számtalan nagynevű ösök utódai egy hurt penggetnek Hóra, Kłoska és Janku vészterinti ivadékaival.

Igazi husvét látvány...

Odább egy lépéssel Ugron Gábor kiemelkedő parlamenti alakja vonaglik a csufos következtelenség nyavalyájában. Szánalmas vergődésének nem utolsó stádiuma bizonynyal, hogy a Megváltó föltámadásának örömnapiján szathmári választói első járul, nem a mellét verni, amint ő neki tennie kellene, hanem, hogy bebizonyítsa vele a Machiavelli teteleket.

— A kormány ellenében, ha az liberális, lehet és legyen az ellenzék illiberális; ha hazája érdekét mozditja elő a kormány, meg kell bénítani azt az érdeket, mert kormány igaz érdeket soha sem támogathat!

Remélhetőleg Ugron Gábor magával viszi Szathmárra Györfy Gyulát is. Ennek a fiatal parlamenti alaknak, a ki egy vita alatt vértett el Ugronnal, staffageul ott kell sápadoznia Ugron mögött. Hiszen még csak nem is olyan régen Ugron és Györfy együtt valának a liberális Irányi buzgó apostolai, aki pedig most, ha tudná, hogy mekkorát fordulának az ő hivei, maga is fordulna egy nagyot a sirjában.

Volna ok rá!

A pponyi a lehető legnagyobb rejtély. Hát hiszen, nem hiába jezsuiták lehelték bele a savoir vivre-t és nem hiába áll élén a jezsuita-pártnak!

Bekente magát egy kis liberális szépítőszerral, hogy tetszelegessen maga-magának, meg annak a szegény kis csapatnak, amely megtévelyedve körülötte sorakozik. Ennek köszönhetjük azt a két egyházpolitikai ovációt,

De akik hisznek, boldogok,
Övék lesz a menyország,
— De Apponyi nem ül oda,
Ahová vágyi vonzzák.

Ep ugy vágyódik Steiner is,
Már mint a Steiner Kóbi,
Ő fogja a magyar hazát
A romlásától megóvni.

Nem kell neki világítás
A Baross-parkba sem kell,
Nem jár ott semmi ségai
Vagy ilyesféle ember.

Holnap Chikágóba üzen,
Kiállítás? — az nem kell!
Nem jár ott semmi ségai
Vagy ilyesféle ember.

Kívánok boldog ünnepet,
Tudják honnan — Makóig,
Üdvözlök, mindenkit, s kívált
A „Közlöny“ olvasóit.

Kozák Manó.

amelyekkel legutóbb megtraktálta a benne hívőket, de amelyek mögött jezsuita-bravourral hagyott magának egy kinyitott ajtót, hogy annak idején visszavonulhasson.

Ismerünk már, szép maszki!

Ugyanígy brilliroztál csak most két éve is, a közigazgatási reformnál. Azt mondtad: — Az én ideám!

Es verted a melled, hogy állsz mellette az utolsó leheletig. Azám, ha azt az utolsó leheletet adatott volna bársonyszékből — kilehelned. Csak hogy a bársonyszék, önzetlen hazafiságod e potom jutalma, elmaradt, s te derék fia hazámnak, fűgét mutattál a saját ideáloknak.

Ez a recipéd most is; könyv nélkül tudjuk!

— E ötvös és hívei cserbehagyták a zászlót! — riad végig a vonalon s a többi ellenzék fejveszettezen sikong, üvölt.

Melyik zászlót?

Azt, amelyiket a köpenyforgatók visznek elől, s amelyet nyomon követ minden, a mi undok: klerikális vakság, fekete reakció, idéltlen nemzetiségi hübé és egyéb szörnyalakjai az önző telhetetlenségnek s a meggyökerezett sötétségnek.

Hát csak magasra azzal a ronggyal, ti mindnyájan, akik alája szegődtetek! Hadd tudják legalább: kik és hányan vagytok? Hogy elbánják veletek, azt bizzuk a józanságra. A magyar józanság még mindenha megállotta a sarat. Bár röstelkedve, hogy ilyen az ellenfele, de majd megteszi a maga kötelességét most is!

Hogy Deák nem félt a reakziótól

Az meglehet, de viszont bizonyos, hogy élete javát a reakció elleni küzdelemben töltötte. Hatalmas alkotását nem az ellen emelte védbástyául, aminek karjaiból minket kiragadott: a reakció ellen? S hogy áskálódó lelkek nem vihetnek minket vissza e reakció sötétjébe, az ellen vajjon ismét nem Deák alkotása volt a legszámottevőbb védbástya?

Vagy innen van, hogy Deák alkotásán — és éppen most — mindenkép tágitani és bővíteni akarnak? Talán bizony hely kellene annak a résznek, amelyen át erősségünkbe szívároghat a bomlasztó elem, a reakció, újból?

Különb emberek kellene a gátra Zichy Nándornál, Apponyi náál, Ugron náál, Györfly náál. Akik mindezeideig egyébbel még sohasem fényeskedtek, minthogy állandóan csak félreverték a harangokat, azok maradjanak még egyelőre — harangozóknak.

Ilyetén állapotok között megnyugvással pihen meg az ember szeme a szabadelvűpárton. És örömmel, hálásan gondol arra a föl-kent főre, a ki messze előrelátással fölébe helyezkedik a maradiak érdekhajszájának s gondos kezeivel maga egyengeti a haladás útjait: a királyra.

Zichy Nándor, Apponyi, Ugron és Györfly szomorú gárdájára maga a király vezényelte elsőnek a tüzet ezzel a jóváhagyással:

— Megadom beleegyezésemet a polgári anyakönyvekhez.

Ettől a kommandótól prűszkül és köhög most olyan sajnálatra méltóan a püspökök, nemzetiségiek és a többi ultrák tábora. Pedig hát ez még csak a kezdete és pedig lesz ebben a táborban ennél még külön prűszkülés és köhögés is.

Ugy legyen!

Egyébként — boldog ünnepet!

Tanügy.

Meghívás.

Arad szab. kir. város községi iskolaszéke f. évi április hó 6-án azaz csütörtökön délután 4 órakor a városház emeleti kistermében rendes havi ülését tartja, melyre a t. iskolaszéki tag urak tisztelettel meghívotnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Arad szab. kir. város közigazgatási bizottságának a kisdobóvás iránt az iskolaszéknek nótággal való kiegészítése s a városi tisztifővornak az ülésekre való meghívása tárgyában.

2. Aradmegye kir. tanfelügyelőjének átirata Verner László aradi volt községi segédtanítónak nyugdíjaztatása iránt.

3. Nagy Sándorné szül. Ujházy Julia községi segédtanítónő kérelme, melyben egészségének helyreállítása szempontjából a folyó tanév végéig a tanítás kötelezettsége alól magát felmentetni kéri.

4. Horváth Jánosné szül. Köbling Valéria aradi lakosnak kérelme, melyben magán gyermekért fenntartására megszavazott 100 frt városi segélyt évi 200 frtra felemelni kéri.

5. Roboz József siketnéma iskolai igazgató-tanítónak nyilatkozata az általa teendő külföldi tanulmányut által igénybe veendő szabadságidejének utólagosan mikénti pótlása iránt.

6. A kiküldött bizottságnak véleményes jelentése az évi zárvizsgálatok mikénti megtartása iránt.

7. Az iskolafelügyelő jelentése az iskolamulasztásokról.

Aradon, 1893. évi április hó 1-én.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, polgármester.

Egy régi terv.

Arad, április 1.

1874-ben az előző évi nagy gazdasági válság és két pusztító nagy (kolera és himlő) járvány után, mikor az Aradváros vidékét tevő közeli megyékben középosztályt képező intelligens lakosság körében az életfenntartás roppant küzdelmeket okozott, városunkban hét ágilis férfit összeült és sokat tanácskozott a fölött, miként lehetne a családok jobbik részét, a nőket, kenyérkeresetre képessé tenni?

A kis társaság két ezerre becsülte azon nők számát, kik kézi ügyesség és munkakedv dolgában alkalmasok lennének a háztartás mellett női kézi munkával tetemesen hozzájárulni, hogy a család jövedelme gyarapodjék és az életfenntartás a legbecsületesebb módon biztosíttassék.

Hogy két ezer munkás női kéz mily halmaz kézi munkát lenne képes elkészíteni, az könnyen elgondolható!

Azonban annak a két ezer munkaszerető nő nagyobb részének, mondhatni majd valamennyinek a munka-anyagot, meg a mustrát, mely után dolgoznának, el kellene küldeni a házba.

Nagyobb részének úgy kellene a munkát végeznie, mintha csak jóakarattól, mintegy mások iránt való szíveségből dolgoznának, mivel nem mindenki, s kivált a legügyesebbek, kik rendszerint jó házából származnak és előkelő régi családokat képviselnek, de nagyonban és jövedelemben elhanyaglottak, az ilyenek nem óhajtanák, hogy ezen jövedelmi forrást minden szomszédasszony tudja. Mert a munka ugyan nem szégyen, de a munka után járó keresettel dicsekedni, az csak földhöz ragadt szegénysorsuaknál szokás.

Ez okból a kis társaság a következő tervet eszelte ki:

Elsőben női kézi munkaiskolát nyit Aradon szegénysorsu, de ügyes lányok kiképezésére. Tényleg az iskola arra szolgálna, hogy a magán vállalkozóknak és iparosoknak kitűnő munkaerőket neveljen. Színelig pedig arra szolgálna, hogy ezen iskolában

működő sok munkás kézzel palástolható legyen azon munkavállaló hölgyek működése, kik otthon dolgoznának és nem óhajtkák, hogy kereseti forrásuk köztudomásúvá legyen.

Másodsorban ezen munkaiskola (és nyilvános munkaterem) mellé irodát szervezne, melyet egy komoly és kereskedelmi szellemmel bíró férfit vezetne a kereskedő világgal szemben, melynek lelke azonban egy jó házból való, jó izléssel és finom modorral rendelkező urnő lenne, aki a munkákat elvállalná és az elkészítéshez értő családokba küldené; úgy szintén a kész munkának diskret módon való elhozataláról is gondoskodnék.

E két főszemély mellé kerülne még egy könyvvezető, két levelező és egy pénztáros, kik mindannyian nők lennének és szükség esetén segítő személyzettel is el lenne látva az iroda.

Ezen iroda nemcsak a helybeli megrendelőkkel állana összeköttetésben, hanem utat módot keresne, hogy az ország bármely részében vagy a külföldön (kivált keletfelé) létező kereskedő házakat is figyelmessé tegye az aradi (és a vidéki) munkaerőkre és elvállalná a bármely vidékről vagy országhól érkező megrendelések kívánat szerinti teljesítését.

Ezen iroda személyzete nagykorú tevékenységéhez mért kellő fizetésben részesülne.

Harmadsorban a kis társaság tervbe vette egy raktár alapítását is, melyben egyrészt az olyan munkák anyaga lenne meg, a melyből a nem speciális megrendelések készülnének. Mert számítani kell ám arra is, hogy a kereskedők vagy magán megrendelők maguk szállítják az anyagot és csak az elkészítést kívánják eszközöltetni. Míg a raktáron levő anyag arra szolgálna, hogy a munkát kérő családok vagy egyesek mindig elláthatók legyenek. Ugyanezen raktárban helyeztetnének el a beérkezett (nem egyenes megrendelésre készült) munkák, a míg piacot kapnának, miről gondoskodni egyik főfeladata lenne az iroda levelezőinek.

Negyedsorban célba vette a kis társaság a nőképzésnek és a nők keresetképesé tételének még más módozatait is.

A terv keresztülvitelére célba vétetett, hogy a társaság a város, a megye és a tágabb körű vidék gazdag embereit felkérje, járuljanak vagy kétszáz az eszme megvalósításához egyenként száz-száz forinttal, nem ajándékképpen, hanem kölcsönként, amely szerény kamatot hozna és idővel kisorsolás útján visszatérülne.

A pénz egybegyűjtését az akkori megyei alispán eszközölte volna.

A felügyelettel pedig egy választott vegyes (nőkből és férfiakból álló) bizottság lett volna felruházva.

Sajna! Az idő nem jól volt megválasztva, mert a pénzes közönség azon időben tulságos bizalmatlan volt minden vállalat iránt. A tapasztalt száztéle csalódás mindenütt rászédést, csalást szimatolt. Így tehát a terv dugába dőlt.

Valami azonban mégis létesült belőle: az aradi női pariskola. Hála érte Salacz Gyula polgármesterünknek, ki egymaga fáradozik, hogy virágzásnak induljon.

A tervező hét férfit nagyobb része időközben vagy meghalt, vagy elköltözött Aradról.

Ma ülünk a huszadik husvét ünnepét az eredeti terv megállapítása óta. Vajjon lesz-e még hét férfit, ki az elejtett eszmét újra szóba hozza?

Szatlmáry Gyula, a mostani megyei alispán olyan lelkes, tehetséges ember, mint az akkori volt. Vajjon az ő jó szíve mit sug neki e sorok olvasásakor? Es az ő éles

esze mit diktál neki, midőn a régi terven elgondolkozik?

Es a jelen idő hölgyei mit gondolnak a terv kivihetőségéről? Es mint vélekednek czél-szerűségéről?

Három ezer gazdag család él ma Aradon és az üzleti szempontból hozzátartozó vidéken.

Mennyit tehetnének ezek egyenként száz forintnyi kölcsön nyújtással! Anyagilag hány családnak nyújthatnának segélyt tisztességes munka révén!

Es erkölcsileg!

Emberek készítették a régi tervet; — és Isten úgy végzett vele, hogy előre a nőiipariskolát életbe lépni engedte. Ezzel mintegy azt akarja jelezni: fogjatok hozzá; miként a terv első része, szintugy a többi is megvalósítható, — ha úgy akarjátok! \triangle

Felhívás előfizetésre.

Április 1-ével új évnegyed kezdődik, mely alkalomból bizalommal fordulunk olvasóinkhoz, hogy lapunkat tovább pártfogolni s előfizetéseiket megújítani sziveskedjenek.

Az „Aradi Közlöny“ híven betartja programját. Betartja különösen most, midőn az egész ország közönsége hallatja bizalmi szavazatát a kormány liberális egyházpolitikája mellett. Az „Aradi Közlöny“ elvi alapon áll. Ez az alap a tiszta *szabadelvűség*, mely a jelen viszonyok közt *nemzeti érdek*, Magyarország minden fiának felőlelése. Az „Aradi Közlöny“ kitartással, lankadás nélkül küzd e nemzeti érdek mellett s kérélelhetlen őszinteséggel leplezi le az *álcázott ultramontán és klerikális politikát*, mely ellentétbe helyezi magát a közvéleménnyel s elposványosítani szándékozik jezsuita magatartásával és ernyesztő, áldatlan fellépésével a *szabadelvűség*, a *nemzeti érdek* dülőre vezető útját.

Az „Aradi Közlöny“ tántoríthatlanul megy tovább a régi, az egyedül helyes ösvényen. Ismételve kérjük elvtársainkat és lapunk barátait, hogy az „Aradi Közlöny“-t terjeszessék. A szerkesztőség minden lehetőt el fog követni, hogy oly ujságot adjon nap-nap mellett a művelt olvasó közönség kezébe, a mely *izlésének megfelel, a mely tartalmasságánál, alapos értesüléseivel s rovatainak gazdag voltánál fogva bármely vidéki lappal kiállja a versenyt.*

Az „Aradi Közlöny“ előfizetési ára:

Helyben	Vidéken
házhöz hordva:	szetküldve:
Egész évre 12 frt — kr.	Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 6 frt — kr.	Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt — kr.	Negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy óra 1 frt — kr.	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr. vidéken 6 kr.

Mutatványosokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal („Aradi Nyomda-Társaság.”)

A szerkesztőség.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órákor 761.7 mm., délután 2 órákor 761.8 mm. Hőmérsék: reggel 7 órákor $0^{\circ} + 5.5$, délután 2 órákor $0^{\circ} + 15.0$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor K. 2, délután 2 órákor EN. 3. Felhőzet: reggel borult, délután többnyire borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Jókai Mór.

— Az 50 éves írói jubileumhoz. —

Évszázadok mulnak el egy nemzet életében, míg egy-egy hatalmas lángelme születik, a ki, mint az égen hirtelen fellángoló üstökös csillag, bearanyozza egyszerre csodás tehetségének szemkápráztató sugaraival nemcsak hazáját, hanem az egész művelt világot.

Az országokat hódító hadvezér emberlétekei árán vivja ki fényes diadalát és bár-

mily hősi elszántság, bármily világot alkotó, világot romboló heroismus nyilatkozzék is meg tetteiben, eihomályosítja dicsőségének fényét az a tengernyi vér, a melynek kiontása nélkül czélját el nem érte volna. Nem ezek, az emberéletet piacra hurcoló félistenek, igazi jóltevői nemzetünknek, hanem azok a ritkán megjelenő szellemóriások, a kik pusztán lángelméjük csodaszzerű varázsával hódítanak országokat, nemzeteket.

Ilyen szellemóriása a magyarnak Jókai Mór, a ki nemcsak nemzetünk irodalmában, hanem hazánk közéletében, a legnehezebb viszonyok között is, az uttörő vezérszerepet viszi egy fél századon át.

Azzal a tollal, a melylyel ragyogó fantáziája és mesés tehetsége megteremtette a magyar elbeszélő irodalmat, azzal a tollal vitta ki egyuttal az árván hagyott, sokáig megvetett magyar nyelv fényes diadalát. Észrevétlen lopta azt be édesen zengő irányával a nemzetiség szívébe, a kik addig olvasták Jókai mesteri műveit, addig gyönyörködtek annak nemes fényében, míg a magyar nyelv vérükbe ment át. A magyar emberben pedig Jókai szinte a rajongásig fokozta ahhoz az ékes szép nyelvhez való ragaszkodást, a melylyel ő egy nemzetnek minden fájdalmát és bánatát, minden reményét és aspirációját tudta hol vidám, hol könytakasható bánatossággal kifejezni.

Azt az alig latolható fényes eredményt, hogy a magyar nyelv ma, az annyiféle nemzetiség által lakott hazában napról-napra mindinkább tért hódít, azt a boldogító tudatot, hogy így haladva nemsokára „magyar lesz a magyar nemzet”: annak a hatalmas talentumnak is köszönhetjük, a mely Jókai Mór műveiben nyilatkozik meg.

S ezért készül az egész ország résztvenni abban a páratlanul szép ünnepben, a melylyel hódolni fog a nemzet legelső írójának és hála-jának adóját akarja leróni azon férfi iránt, a ki tollával kezében hirdette egy félszázadon át a magyar nyelv dicsőségét.

Aradon, mint tudva van, az „Aradvidéki Tanító-Egyesület“ indított mozgalmat eddig a nagy regényíró méltó megünneplése érdekében. Hiszszük, és ismerve városunk intelligens magyar közönségét, bizony reméljük, hogy ez az ünnepély impozáns, Jókai nevéhez méltó lesz.

De ki kell vennie részét ezen ünnepélyből Aradnak, mint városnak, mint erkölcsi testületnek is. Most egyik város a másik, után választja meg diszpolgárává Jókai Mórt. Az ő hervadhatlan érdemeit méltányolni kötelessége Aradnak is s eleve tudjuk, hogy e tekintetben mi sem maradunk a többi törvényhatóság mögött. Mert ugyan ki kételkednék abban, hogy Aradváros közgyűlése egy szívvel-lélekkel csatlakozik annak idején ahhoz az indítványhoz, mely a legnagyobb magyar író halhatlan érdemeinek elismerését fogja kifejezni?

Ez volna tehát az egyik eszménk: **Válasz a meg. Arad Jókai Mórt a város diszpolgárának.**

Van azonban még egy eszménk, a mely sokkal szebb, sokkal magasabb ennél s mely ha megvalósul, a kezdeményezés dicsőségén kívül felette megtisztelő lesz Aradra.

Tagadhatlan, hogy Magyarországon az írói kenyér nem valami édes s bizony nem egyszer a gond, a prózai „megélhetés“ keserű kőncsepeje is reá gördül. A toll dicsőségét, hírt szerezhethet ugyan, de vajmi kevés megnyugtató tudatot arra nézve, hogy a költő, az író, ha lantját hosszú évek és évtizedek nehéz sulya alatt megtörve, galambösz fejjel, fáradtan leteszi: nyugodt, gondtalan pihenőre vonulhat vissza. Manapság minden hivatalnok,

minden kis tisztviselő nyugdíjat kap, mely végső napjára kenyerét biztosítja, egyedül a költő, az író van arra utalva, hogy utolsó percéig tollának keresményére támaszkodjék.

Indítson Arad országos mozgalmat az iránt, hogy Jókai Mór valami utonomódon az államtól tisztességes, állandó évi díjat kapjon, melyet felemelt fővel fogadhasson elés élvezhessen.

Ki szolgált erre vajjon rá jobban más, mint Jókai Mór, a ki büszkesége, gyönygye irodalmunknak s a ki félszázados, bámulatos szorgalmu munkásságával a magyar litteratúrát a többi művelt állam irodalmával egy színvonalra emelte?

S legyen a kezdeményezés eszméje Aradé, azon városé, melyet a nagy koszorus nem egy regényben oly mesteri kézzel megörökít. Ha az országos mozgalom megindul, bizony reméljük, hogy illetékes körök találni fognak alkalmas módot az eszme megvalósítására is.

Időjósítás a mai napra.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Április 2. —

Változás nem várható.
Hosszabb ideig állandó.

Az ostoba vizitkártya.

— Egy válópör aktáiból. —

Egy finom, hártyszerű ügyes vizitkártya, remekbe írott betűkkel, kivéve egy csomó haragos aktából — az egész bizonyíték.

Hát furcsa egy válópör, az igaz. A szegény asszonyka valószínűleg oly ártatlan a dologban, mint a ma született bárány és ez az ostoba vizitkártya, melyre mindössze két jelentéktelen szó van írva — szétrombolja az egész fészkét, összetépi a köteléket, mely csak két év előtt bogozódott össze az oltár előtt.

Ez a két egészen jelentéktelen szócska van rajta:

— **Én vagyok...**

De meglehet, hogy a homályban nem is látta (nem is láthatta) az asszonyka ezt a két szót és mégis — kinyitotta az ajtót.

Különös egy eset volt. De milyen leleményesek is tudnak lenni a féltékeny férjek, az valóban bámulatos.

Ime, hát úgy volt az akták szerint, hogy a férj gyanuskodott és féltékenykedett. De semmiféle bizonyítékot nem tudott szerezni. Hitte is, nem is a mende-mondát. Inkább nem hitte, de hát a kétségbeesés rettenetesen győzött.

Végre is, bizonyosat kell tudni, mert nem tud az asszonykára jó szemmel nézni, nem tudja szerelmét érezni, lehull a karja, ha ölelni akarja, s elfanyarodik a szája, ha csókját érzi. Biz ez így szokott lenni, ha a féltékenység motoszkal az emberben.

Szép, nem szép, de ő cselet vet. Még pedig ravasz cselet. Ugy kezdődött, mint a közönséges cselek, a mikor a férj azt mondja az asszonynak:

— Kedvesem, rögtön utaznom kell, holnapután este érkezem csak vissza. Pá.

S elnegy a legközelebbi korcsmába, aztán ott hangulatos lelkiállapotok között várja be, míg a nap elteszi magát másnapra. Hát ez nagyon közönséges dolog, nem méltó a derék férfihoz, sem az asszonykához. hogy egyszerre késő este ott terem a saját fészke zárt ajtaján és...

A szokásos formáktól annyiban tért el a válóperben szereplő férj, hogy ő nem a korcsmába ment, hanem egy helybéli nyomdába és ott 50 drb vizitkártyát nyomtatott hirtelen.

Nem a saját nevére, hanem egy másik uréa. Minek neki arra e másik urnak a neve? Csak türelem, majd kiszül.

A vizitkártyákat zsebre vágván, csak most ült be egy elhagyatottabb kávéházba, a hol aztán kiválasztott az 50 drb kártya közül egyet és azt maga elé tette.

Lehajolt reá és oda kaligrafizotta a hátára azt a két jelentéktelen szót.

Kegyetlen munka volt, mialatt a nap csak

meg agyában. Nem bírta lábait mozgatni s az emelkedő s ismét lehulló szikrák nézésébe merült, mely mindig hevesebb lön. Egyszerre széles lángnyelv csapott fel, megvilágítva a sötét erdőt, tompa dördülés rázta meg az ablakokat.

— Petrólia lángokban áll! — hörgé Loo.

— Lovamat! Az Isten szerelmére lovamat!

Betty kisietett a szobából, ki a zivatar és hó közé.

— Lovamat! Lovamat! — kiáltá.

Egy szolga elővezette, felugrott reá, a mint volt, vékony háziruhában; hiába sietett Loo egy felsőért, hiába kérte a szolga, hogy ne lovageljon egyedül. Nem válaszolt, kirántotta a kantárt a kezéből és elvágtatott az éjszakába, melyet a most felrobbanó lángok megvilágítottak. Hofedett mezőkön, befagyott patakokon keresztül egyenes a tűzvésznek.

Egy erdőszegély választotta meg el, mintha a hajnalpirtól fénylett volna — ott állott, előtte Petrólia, a hullámzó tűztenger.

A finomító lángokban állott, épen most hajlott meg egy kémény s recsegve dőlt a tűzhullámok örvényébe. Középről nehéz ágyuk dőrejeként tüzes bombák repültek szélesíven. Az utolsó üst is szétroppant; sístergő fehér gözöket okádva zudult le a tüzes folyam a magaslaton, élesen megvilágított folyással, a szabadjára eresztett égő petróleum.

Ugy látszott, a gyár sorsára van hagyva, az előtte levő tér üres volt, mögötte, a hol egy második tűzkatlan volt, vadlárma, vezényszó, kiáltás és jajgatás hallatszott: a munkásházak lángokban állottak. Ott, a hol a szükség a legnagyobb, a segítség a legszükségesebb, ott kellett neki is lenni. Odasietett Betty füstölő romok, forróság és szikra-eső között. A legtöbb ház fából összeállítva már összeomlott. Kezeiket tördelő asszonyok, kiabáló gyermekek tolokodtak a tűz világánál az összehalmozott háziesszközök körül. A legnagyobb ház — Betty sokszor volt benne, a kórház volt — még állott, már meghajlott és felpuffadt a vékony háztető. Itt uralkodott a legnagyobb tolongás a tanács nélküli segítség, menekülés, ide-oda szaladgálás, könyörgés és szitkozódás. Egy asszony, majdnem meztelenül, kiabálva rohant az ajtónak, melyen át fekete füst és itt-ott egy-egy kék láng tódult ki.

Egy férfi még idejében utólérte és visszarántotta.

— Engedjete, engedjete Bobhoz — ő nem tud — a lába — o Bob!

A jajkiáltások rut torokhangban értek véget

A romok közül érthetetlen, félig elfojtott kiáltások hallatszottak, egy ablak, bizonyára belülről beütve, csörömpölve tört össze.

Betty a nép közé ugratott.

— Hol van Weltz ur? — kérdé a füsttől félig elfojtott hangon.

Egy pillanatra, feledve a borzalmat, mindenki a lovasnőre meredt.

— Bobot hozza el — kiáltá egy hang — a sánta lábut! — A házban — éljen Weltz ur!

Mindnyájan éljeneztek.

Ekkor meglepő dolog történt.

A lovasnő leugrott lováról és az égő ház ajtaja felé sietett. Senki sem gondolt arra, hogy visszatartsa. Két ember rohant ki épen, nagyon előre hajolva, kezüket arczuk előtt tartva, szédelegre.

— Nem megy, a pokol van odabenn, — kiálták ésmintegy bizonyosággal nagyot recsent a tető, helyet engedve a lángoknak.

— Weltz? — kiáltá Betty a kettőt kérdezve. Némán mutattak a házra. Betty előre, rohant a füstölő bejárat felé, tűzkéve lövelt feléje. Visszatámolygott, látta az égő lépcsőt

és azon sötét teherrel karján, támolyogva süllyedezve, egy férfit — Bernátot.

— Bernát!

Előre rohant a mindenfelől felhangzó intő kiáltások daczára.

Bernát meghallotta a kiáltást. Még egyszer erőt adott neki, hogy lélegzetet vegyen és előre siessen. Ott mozgott Betty előtt, a sötét füstben egy támolygó alak. Megkapta s ránczigálta a kijárat felé, mikor a friss levegőre ért, a földre rogyott a sánta Botbal együtt.

A ház tompa roppanással, recsegve omlott össze.

A most már szabadon mozgó lángok lobogó világánál látta Bernát Betty befeketült arcát fölé hajolni. Nem volt szükség többé kérdésre, sem válaszra.

Érezte hogy fölemelik, hallotta minden oldalról a nevet kiáltozni. Bessy arcza nem hagyta el, fölötte lebegni látszott, dicsszerű lángoktól körülfogva a béke, a bűnhődés, a szerelem.

Aztán úgy tetszett, mintha a zátonyon feküdve, a tengertől körülzuga, felette hófehér madár lebegett — mindig magasabbra szállott a tüzes égbolton, míg mint sötét füstfelhő el nem tűnt s vele együtt minden.

Weltz Bernát nem vezethette tovább kiterjedt birtokait, bár Petrólia gyorsan emelkedett ki ismét romjaiból. Jobb karja megörbült, használhatatlan lett, arcát széles égési seó rutította el — s mégis egy teljes évig habozott megfelelő üzletvezető választásával, bármennyire unszolta is Betty. Végre azt kérdezte egy nap tőle, hogy hajlandó-e Petrólia új igazgatóját fogadni.

Betty igenlőleg felelt, meglepetve a feltűnő előkészülettől, mely különben nem volt szokása. Bernát karján Smidt Henry, a kiszabadult fogoly lépett be.

Az utolsó zátonyon is áthajóztak, előttük tükör sima, gyönyörű tenger, a boldog jövő hajnalpirjában tündökölte.

Szerkesztői üzenetek.

Az „Aradi Közlöny“ vidéki levelezőbizottságával együtt kérjük, hogy sziveskedjenek a vetések állásáról, általában a tavaszi gazdasági viszonyokról rövid, de a helyzetről áttekintést nyújtó tudósítást küldeni lapunk számára. Hasonló tudósításokat szivesen vesszünk lapunk vidéken lakó bármely barátjától.

— **Fakerti.** Forduljon panaszával egyenesen a kir. pénzügyigazgatósághoz, ott gyorsabb és biztosabb orvoslást talál. A czikkecske annyira ellenlábbon áll az aesthetikával, hogy izléstelen-ségnek tartjuk azt lenyomatni. — **L. H.** (Arad.) Majd átnézzük. Alapos átdolgozást igényel, mit tegnap, tekintettel a felhalmozódott teendőkre, legjobb akarattal sem eszközölhetünk. — **K. T.** (Arad.) Bizony, hasonló dologra el kell készülnie annak, ki nyilvános szereplésre vágyik. Félretettük. — **R. P.** (Arad.) Alkalmilag az ünnepek után, ha lesz bővebb terünk. — **Dódi.** (Arad.) Vigasztalódjék. Nem ön az első, sem az utolsó, kinek verselménye a papirkosárba kerül. — **Cato.** (Arad.) Ügyes, a hét valamelyik napján helyet szorítunk neki. — **M. S. dr** (Kolozsvár.) Végtelenül sajnáljuk, hogy a becses közleményt elkésve kaptuk kézhez, akkor ugyanis, mikor ünnepi mellékletünk már nyomás alatt volt. Szives engedel-mével legközelebbi számunkban fogjuk felhasználni. **R. S.** (Arad.) 529 s. 68 sz. Bazilika sorajegye az eddigi összes huzásokban nem huzatott ki.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1893. április 1.

Magyar aranyáradék 6%	—
Magyar aranyáradék 4%	115.85
Magyar papírjáradék 5%	100.—
Magyar vasúti kölcsön	122.75
Magyar keleti vasúti államkötvény I. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasúti államkötvény II. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasúti államkötvény III. kibocsájtás	130.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	—
Magyar földterhermentesítési kötvény záradékkal	—

Idegének névsora Aradon.

— Április 1. —

Fehér Kereszt szálloda: Arany László országgyűlési képviselő és neje, Budapest. Caravas Demeter magánzó, Batta.

Arany Kulcs szálloda: Schmidt József Kovács, Pankota. Bérczy Gyula asztalos. Arad. Nagy Sándor gépkezelő, H.-M.-Vésárhely.

Vasúti szállója: Holenda Adél, Lugos.

KIS LOTTO.

Budapesti:

52, 5, 21, 75, 65.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

Nyíltér.*

Van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására adni, miszerint a városligeti sörcsarnokat megnyitom, mely alkalommal

a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara ma vasárnap és holnap hétfőn délután 4 órakor

hangversenyt

tart a nagy teremben.

Kitünő ételekről és italokról gondoskodva leend.

Szives látogatásért esedezik

Röhrich János,
vendéglős.

Divat-Áruház.

Probst Károly és Társai

Arad, Atzél Péter-utca 3.

Rendkívüli nagy és új szállítmány női confectióban meglepő divatos

jaquettek

FELÖLTŐK.

Ujdonságok

KELMÉKBEN,

selymekben,

a legjobb minőségű

vászon, asztalneműekben.

Kelengyék

melegpő dus választékban.

Rendkívül olcsó versenyáraink előnyös bevásárlást biztosítanak.

Nagy női szabóságunkban

24 óra alatt

12 tökéletes utczai öltözék eszközölhető.

Probst Károly és Társai.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

NOVOTNY ANTAL

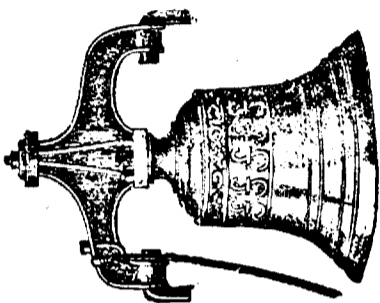
harang- és érezőtöedje,

ajánlja magát a f. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb módorra szerelve, több évi jótállás mellett, fa, vertvas és üntöttvas koronákkal, úgy, hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, mi által a harang a megrepedéstől megóvatik.

Különösen ajánlja az általa feltalált:

többször kitudtetett átlukasztott és szabaldalmazott 171 3-6

HARANGJAIT,

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 Ko. egy ily 260 Ko. haranggal egyenlő. — Továbbá vertvasból készült állvány, harangok alá, minden nagyságu óraharangok s minden e szakmába vágó ércdarabok a legh. tő jutányos áron. — 150 Ko. és azon aluli harangok és kézi fecskendők mindig készletben találhatók. — Minél számosabb megrendelésre ajánlja magát

NOVOTNY ANTAL Temesvár, Gyárvaros.

WOLLNER TESTVÉREK

első magyar műlovardája
Aradon, a Jiraszek féle telken, Boczkó-utca végén
vasárnap április hó 2-án esti 8 óraker

nagy megnyitó-előadás
tartatik. Holnap hétfőn

két nagy előadás
délután fél 4 és este 8 óraker.

Bővebbet a falragaszok.

582 | 1893.

198. 1-3.

azok akik ezen állast elnyerni óhajtják s az 1893. évi I. t. cz. 3. §-ban előirt minősítéssel bírnak, felhivatnak, hogy pályázati kérvényüket a f. é. április hó 11-ig nallam benyujtsák Arad, 1893. márczius 17.

Salacz Gyula

kir. tanácsos, polgarmester.

3294 | 893.

153 3-3

Pályázati hirdetemny.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál egy 960 frt évi fizetéssel és nyugdíj jogosultsággal kapcsolatos fogalmazói állás üresedésbe jöven,

Hirdetemny.

A nagymélt. magy. kir. kereskedelemügyi m. k. miniszter ar megküldötte az 1896-iki ezredéves országos kiállításra vonatkozó közleményeket. E közleményekben „felhívás a közönséghez” „a kiállítás általános programja”, „Pályázat a kiállítás elhelyezésének legcélszerűbb megoldására, s a történelmi kiállítás czéljaira emelendő épültre” s egyebek foglaltatnak. Mindazok, a kik az 1896-iki ezredéves országos kiállítás iránt érdeklődnek, és az arra vonatkozó intézkedésekről és megállapadásokról tudomást szerezni óhajtának a fönthivatott közleményeknek eddig megjelent, úgy az ezután megjelenendő számaint a városi levéltárban a hivatalos órák alatt megszerezhetik. Arad, 1893. márczius 11-én.

A városi tanács.

246/1893. gazd. sz.

227 1-3

Árlejtési hirdetemny.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az országos állatvásártéren felállítandó épületnek kiépítésével kapcsolatos munkáknak elvállalása iránt folyó év április hó 4-én d. e. 10 óraker árlejtést tart.

Kikiáltási ár 659 frt 23 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási-ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapi-rokban.

Az árlejtésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta az szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnoknál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az 1893. évi márczius hó 27-én tartott üléseéből.

Kiadta:

Löcs Rezső,
aljegyző.

Meghivás

„Az Aradi Első Takarékpénztár Reszvénytársulat”
részvényeseinek

rendkívüli közgyűlésre

mely 1893 évi április hónap 16-án délelőtti 10 óraker tartatik Aradon, a társulat szabadságtéri 21-ik számu házának emeleti gyűléstermében

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági előterjesztés 400 darab új társulati részvény kibocsajtása iránt, az alaptőke és tartalék alap szaporítása czéljából.
2. A fentebbivel összefüggőleg a társulati alapszabályok 11., 12., 13., 17. és 107-ik §-inak modositását czélzó igazgatósági javaslat.
3. Az 1. és 2. alatt jelzettek iránti határozat hozatal.

A társulati alapszabályok 16-ik §-ának b.) pontja értelmében szavazati joggal bíró t. cz. részvényesek, valamint ezek alapszabályszerü képviselői, az ezen közgyűlésen leendő megjelenésre azzal kéretnek fel, hogy részvényeiket, vagy az ezeket igazoló köz, vagy hitelintézeti igazolványaikat, a képviselők ezen felül meghatalmazásaikat a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a társulat főpénztárnokánál nyerendő elősmervény ellenében letéteményezni sziveskedjenek.

Arad, 1893 márczius 30.

Az igazgatóság.

238 1-3.

SALICYL-KÉSZÍTMÉNYEK KIELHAUSER H.-tól Grácban.

Dr. Heyden drezdai laboratoriumában előállított Salicylsav világhírré tett szert, mint óvanyag mindennemű erjedés és rothadás ellen alkalmas keverékben a leghatásosabb, utélérhetlen óvszerül bizonyult a **bőr, haj és fogak** épségének megőrzésére. a mennyiben a megtámadott szervekben elejét veszi a rothadásnak s minden azzal összefüggésben levő kóros jelenséget megszüntet.

Salicyl-szájvíz megóvja a fogakat a szuvasodástól s a mennyiben lyukas fogak volnának, úgy azok üregeibe behatolva, megszünteti az ott levő nyál- és ételmaradékok erjedését és ezzel a kellemetlen szájbűzt. — Egy üveg ára **60 kr.**

Salicyl-fogpor hasonlóképp hat mint a szájvíz s mindennapi rendes használat mellett a fogakat vakító fehérré s a foghúst egészséges pirossá teszi. — Egy doboz ára **50 kr.**

Salicyl-fogpaszta a fogpor említett jó tulajdonaival bír s szilárd alkatánál fogva különösen utazásoknál nagyon előnyös. — Egy darab **60 kr.**

Salicyl-hintőpor utólérhetlen lábizzadás ellen, összehuzza a talp és az izzadó bőrfelület izzadság ki-választó szcrveit s az oly kellemetlen izzadást megszüntetvén, elejét veszi a lábak bűzösségének is. Kitünő óvszer hosszú gyalogolásoknál lábfelsebesedés ellen. — Egy doboz ára **50 kr.**

Salicyl-pipereszappan ment minden felesleges lugtartalomtól s így a bőrt nem szárítja ki, sőt annak természetes üdeségét fentartja s elpusztítja a bőr élőseleit. — Egy db ára **35 kr.**

Salicyl-hajkenőcs megóvja a haját a kiszáradás- és szétrepedéstől, azonkívül a haj tövén élősködő hasadó pikkelygombák, mely a kopaszságnak legtöbbszőr oka, megöli, s így a haj-kihullást meggátolja. — Egy darab ára **50 kr.**

Salicyl-pipereviz az arcz- és kézbőrt megóvja a levegő érdességétől, bársony simává s puhává teszi s természetes üde színét megőrzi s a bőrhámást s bőrtekéket ellárolitjn. — Egy üveg ára **70 kr.**

Kapható : **Török József bpesti gyógyszerész különlegességi főraktárának aradi fiókjában :**

R I N G L A J O S,

az „Angyalhoz“ czimzett gyógyszertárábkn Aradon, Asztalos Sándor-utca l. sz.

MAYER DANIEL URNÁI ARADON,

Függynökség Arad és vidéke részére!

Magyarországi vezérigazgatóság: Budapest, Bécsi-u. 5.

„THE MUTUAL“

több mint kétszerezését fizette ki biztosítottainak.

Ezek szerint a „Mutual“ az eredeti biztosított összegnek

20,348	•	1858	•	1000	•	5242	dollar	10,242	dollar
14,561	•	1855	•	1000	•	992	•	1,992	•
13,345	•	1854	•	1000	•	928	•	1,928	•
11,553	•	1853	•	1000	•	1128	•	2,128	•
1,981 sz.	•	1853	•	1000	•	888	•	1,888	•
Kötvény.	•	1845-ben	•	1000	dollar	1306	dollar	2,306	dollar
Kiállítva.	•	Összeg.	•	Nyereményszaporulat.	•	Kifizetett 1892-ben.	•		

Öt kis kötvény (Nem tontinák.)

BÜRRER TESTVÉREK

fűszer-, csemege-, thea-, rum- és ásványvíz kereskedése **Aradon, fő-ut 2. sz. az „arany szarvashoz.“** A városházával szemben.

Bátorkodunk a nagyérd. közönséget értesíteni, miszerint tizletünket mindennemű friss árukkal. u. m. : **czukor, kávé, thea, rum, theasütemények,**

mindennemű **hustélék,** különböző **sajtók,** friss **hering,** angolna, **füstölt és páczolt he-ring,** **Kühler Sproten,** **ajoka,** sardinia, **ajoka olajban,** mindennemű **bel- és külföldi**

liqueur, cognac, bor és pezsgők, **friss jaffa és vörös bély narancs, bozeni befőttök, olaj bogvók stb.**

raktárunkba beszereztük. Továbbá ajánljuk

Atzél Péter-féle paradicsom-befőttjeit,

most **beszerzett husvéti tárgyakat,** prágai és kassai sódart jutányos árak mellett. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve maradunk kiváló tisztelettel

DÜRRER TESTVÉREK,

a városházzal szemben.

Árjegyzéket bárkinek bérmentve küldünk.

Egy jó házból való erkölcsös fiu taoulónak felvételik.

Alapított 1875.

Kizárólagos

női confectio raktár.

Legnagyobb választék

minden e szakmába vágó **cikkekben a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig**

lehető jutányos árak mellett

SIERN M. A.,

ARAD, Andrassy-tér 9. szám,

Mérték utáni rendelmények pontosan eszközöltetnek.

Alapított 1875.

Gabona zsákok,
 repce ponyvák,
 gépszijak, géphevederek,
 kitűnő minőségű gépolaj,
 mindennemű, a legjobb bácskai kenderből készült 250 1-13

kötél áruk,
 tisztított kenderkóc,
 háztető-lemez, háztető-fény,
 szép diószínű, a fának tartósságát képező
CARBOLINEUM-festék,
 fonott lószőr, tehén szőr,
 tengeri fű

gyári áron a legjobb minőségben kapható

Reich B. Károlynál
 Arad, Szabadságtér I. sz.

Alkalmi ajándékoknak diszlevélpapírok.

Kitünően felszerelt

papír-, rajz-, írószerek kereskedés

és

nyomda

BLOCH H. ARADON

Andrassy-tér
18. sz.

Nagy választék diszlevélpapírok és Billet de correspondenzen, minden ujdonság, új iskolai böröndök, rajzeszközök, festékszekrények, emlékkönyvek és számos cikkek nagy választékban.

Mérsékelt árak.

Válogatott minőség.

247 1-2

A lelegegánsabb névjegyek.

Nyereménytulajdonosok kerestetnek!

Gazdátlan

20 millió forint

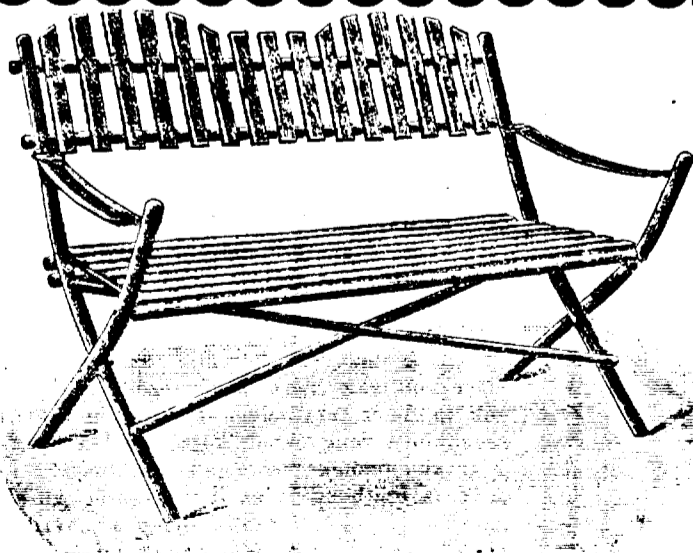
hever eddig még fel nem vett sorsjegy fő- és melléknyereményekben. A Telegraph sorsolási lap szerkesztősége vállalkozott arra, hogy az illető mit sem sejtő tényleges birtokosokat felkutassa és őket a nyeremény birtokosává tegye. A sorsjegybirtokosok kéretnek, hogy sorsjegyeik minőségét, sorozatait és számait a „Telegraph” szerkesztőségével saját érdekükben is levélileg közölni sziveskedjenek, hogy az illető nyereménytulajdonosokat így módon felfedezhesse. — Előfizetési ár a „Telegraph” című hatodik évfolyamban megjelenő hiteles sorsolási lapra

egész évre csak 1 frt.

Előfizetőinek még egy nagyszerű előnyt is nyújt, t. i. évenként

20 drb. Józsv-sorsjegyet sorsol ki előfizetői között,

mely sorsjegyek negyedévenként sorsoltatnak ki és 20.000, 30.000, 40.000 koronás főnyereményekre játszanak és egy nyereménnyel okvetlenül kisorsoltatnak. Oly sorsjegybirtokosoktól, kik a lapra elő nem fizetnek, 10 kr. válasz-bélyeg kéretik. Április 1-éig előfizetők részt vesznek már az 5 darab Józsv-sorsjegy kisorsolásában és szétosztásában. — A „Telegraph” sorsolási közlöny kiadóhivatala, Budapest. Váci-körút 43. 191 2-6

Kertiszékek, padok

és egyéb

finomabb butor,

tölgy- és bükkfa-parquetták,
 sétabotok

18 15-*

a borosjenői faiparszövetkezet gyarából.

Megtekinthetők és részletekben is megvehetők az aradi és csanádi egyesült vasutaknak Andrassy-tér 20 sz. (Arena-épület) alatti mintaraktárában. — Nagyobb megrendelések jelentékenyen leszállított áron ugyanott, vagy közvetlenül a borosjenői gyárban eszközölhetők.

BOROSJENŐI FAIPARSZÖVETKEZET.

Elismert legtisztább

alkalikus

KRONDORFI SAVANYUVIZ

asztali-

235 1-5

és

gyógy-víz

orvosi tekintélyek tapasztalata szerint kiváló gyógyhatással bír **köhögés és rekedtségnél, tüdő-, gyomor- és hólyaghurutnál.**

Borral vegyítve felséges ital.

Kapható **ARADON** minden fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Magyarországi főraktár:

Bauer Lajos és testvére Budapest, Arany János-utca 9. szám.

5801 | 893.

255 1-2

Pályázat!

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter ur f. évi márczius hó 13-án 60471. sz. a. kelt intézvényével Berzován (Arad-megye) egy személyes jogu gyógyszer-tár felállítását engedélyezvén, az ebbeli jogosítványok, az 1876 : XIV. t.-cz. 134. §-a

utolsó kikezdése értelmében való adományozása, s illetőleg elnyerése iránt ezennel pályázat nyitattik.

A kellőleg felszerelt kérvények f. évi május hó 15-éig Aradvármegye közigazgatási bizottságához nyújtandók be.

Arad, 1893. márczius 30.

Szathmáry Gyula,
alispán.

Alapított 1850-ben.

KRISPIN JÓZSEF

zongora raktára

Arad, Deák Ferencz-utca 28. sz., saját házában.

Az 1850. év óta Aradon fenálló zongora-raktáramban nagy választék áll készletben vas-szerkezetű

új és átjatszott zongorákból

a t. cz. vevő közönség rendelkezésére, **300 frt vételértől felfelé**, mely vételári összeg megegyezés szerint

részletfizetéssel

is kiegyenlíthető.

Hogy mily megbízható gyárakból való s mily kitűnően készített, tartós hangszerekkel szolgálok, hivatkozom a nagyszámu t. cz. vevőimre, kik a 42 év óta fenálló üzletemben tölem zongorát vásároltak.

Hangjegyekereskedésem,

ugyszintén a legujabb művekkel ellátott

kölcsönkönyvtáram

(olvasási díj havonta 80 kr) **Andrássy-tér, a zárda épületben** a t. cz. közönség rendelkezésére áll.

Ugy helyben, mint a vidéken teljesítendő zongorahangolásokat és javításokat elfogadok s azokat segédem Ehrbahr H. ur által a legpontosabban eszközöltem. 248. 1-10.

Alapított 1850-ben.

Zongora-raktár Deák Ferencz-utca 28. szám.

Hangjegy-kereskedés és kölcsön-könyvtár Andrássy-tér.

Kwizda-féle Restitutionsfluid

mosóvíz lovaknak.

Egy palaczkkal frt 1.40 o. é.

30 év óta udv. istállóknak, valamint katonai és polgári nagyobb istállóknak is. használatban; nagyobb erőfeszítések előtt és után erősítésül; továbbá ficzomodások, randulások, az inak merevsége s más ily alkalmaknál; képesíti a lovat kiváló teljesítményekre idomításnál.

Megszerezhető **Austria Magyarország**
gyógyszertáraiban és drogistáinál.

Fő letét: **Kwizda Ferencz János**

osztrák cs. és kir. és román kir. udvari szállító, kerületi gyógyszer-tárban **Korneuburgban, Bécs** mellett.

I. 139 8-15

Tessék a fönnebbi védjegyre ügyelni, s a vételnél határozottan kifejezni:

Kwizda-féle Restitutionsfluid.

Murányi Gusztáv

színházi sörccsarnoka Aradon.

ÉTTERMEMBEN

kitűnő magyar konyha, **jó borok** mindennap

villásreggeli

és

friss csapolású sör

kapható; **étkezésre** mérsékelt áron havonkénti előfizetést is elfogadok.

Naponként zene-estély.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtam mély tisztelettel:

251 1-*

Murányi Gusztáv.

4603 | 893.

237 1-3

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. belügyminiszter urnak 19468 | VI-II. 903. sz. a. kiadott körrendelete nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy az árukitelvi forgalomban a koleravész miatt még fennálló korlátozások 1893. évi márczius hó 3-tól kezdve hatályon kívül helyezettek.

Vagyis: rongyok, ócska ruha, ócska lábbeli, használt ág és fehérnemű, valamint ócska alatt-ságok és kötelek is, ugy a szorosan vett belforgalomban, (Horvát-Szlavon országok kivételével) mint a külföldre való rendeltetéssel szállíthatók. A külföldre természetesen csak akként, a mennyiben ezen államokban esetleg még fennálló bevételi tilalmak azt meg nem akadályozzák. Horvát-Szlavonországra nézve a szállítás következőleg szabályoztatik.

1. Magyar, Horvát és Szlavonországek oly törvényhatósági területeiről, melyek a járvány egész ideje alatt fertőzve nem voltak, a rongyok minden megszorítás nélkül szabadon ki és be-vihetők.

2. A magyar, horvát-, szlavonországi fertőzve volt vagy most is fertőzött törvényhatóságok területén fekvő nem fertőzött helyek és községekből a rongyoknak közvetlenül a hazai papirgyárakba feldolgozás végett szállíthatók és pedig csak az esetben, ha az illető község közegészségügyi hatósága írásban igazolja, hogy a kérdéses rongyok származása nem kolera-gyanus.

3. Azon községekkel szemben, melyek fertőzve voltak, vagy most is fertőzve vannak, a rongyok forgalmát illető tilalom továbbra is szigoruan érvényben marad.

Arad, 1893. márczius hó 20-án.

A városi tanács.

Kárpitos és diszítő

STEIGERWALD A.

Butorgyáros Aradon.

BÜTORRAKTÁR:
ANDRÁSSY-TÉR 17. SZÁM.

BÜTORGYÁR:
P. VÁLASZTÓ U. 32. SZ.

Ajánlom dúsan felszerelt raktáromat

szalon, ebédlő és hálószobákból,

ugyszintén a legizlésteljesebb

kárpitos bútoraimat,

különösen a **minden versenyt kizáró** úgy **hazai,** mint **ame-
rikai dió és tölgyfából** készült bútoraimat.

Elfogadok mindennemű megrendelést teljes lakberendezésekre
minden stülü kivitelben

előnyös feltételek és olcsó árak mellett.

— Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek. —

243. 1—10.

Zálogtárgyaknak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönség-
nek ezennel tudtul adni, hogy 220 2—3

1893. április hó 11-én kedden

délelőtt 8 órakor a tek. városi kapitány
hivatal egy tisztviselője jelenlétében

üzlethelyiségemben Kossuth-utca 12.
sz. azon

1893. évi január hóban esedékes

illegtárgyak, melyek lejáratkor ki nem
váltattak, sem elzálogolási határidejük
meg nem hosszabbított, a legtöbbet
ígérőnek készpénzfizetés mellett el fog-
nak adatni. Weisz Dávid.

RÓNAY és BARTOS

ARAD, Szabadságtér ó-színház épület.

Ajánlják a nagyérdemű közönségnek ujonnan berendezett

**fűszer-, gyarmatáru-, csemege- és
borkereskedésüket,**

valódi francia champagnei

PEZSGÓBORAIKAT

nagyban és kicsinyben; elsőrendű régi számozatu

„Pannonia“ gőzhengermalmi liszteiket
nagyban és kicsinyben; Détsy György és Társa első
kispesti

olaj- és vegyészeti termények gyárának

összes áruit nagyban és kicsinyben;

az első budapesti pálinka-eszencia és äther-olajgyár
áruit nagyban és kicsinyben.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, vagyunk teljes tisztelettel

RÓNAY és BARTOS.

KWIZDA-féle

Köszvényfolyadék

évek óta a legkitünőbbnek bizonyult szer a
Köszvény, csusz és idegbántalmak ellen,
jelesnek bizonyult továbbá a ficzamadások, az iz-
mok és idegek feszessége, véraláfutások, zuzódások,
a bőr érzéketlensége, továbbá a helyi göresök
(lábikragörce), idegfájdalmak a hosszabb ideig
tartó bekötések által származott daganatok ellen;
főként pedig nagyobb fáradságok és gyalogolások
előtti és utáni erősödesre stb. valamint aggkorban
beállott erőtlenedésnél.

Ára 1 üvegnek 1 frt osztr. ért.

Kaphato: 3. 7—12

RING LAJOS

„Angyalhoz“ címzett gyógyszerárán Aradon,
Asztalos Sándor-utca 1-ső szám.

„Nincs többé köhögés!“

Mell- és tüdőbaj ellen.
Dr. med. FÁYKISS
Szepesi Kárpáti
növénykivonata.

1 üveg ára haszn. utasítással 75
kr. CSUKORKA 1 dobozzal 35 kr.,
1 csomag 20 kr. THEA 1 csomag-
gal 50 kr., kis 25 kr. Tizenöt év
óta legjobb eredménnyel használ-
ták köhögés, rekedtség, katarus,
hökhurut, nátház (influenza) szük-
mellűség, tüdő-gyulladás stb. ellen.
Eredetiben kapható Fáykiss József
„nagy Kristóf“-hoz címzett gyógy-
szertárán Budapesten, továbbá Török József gyógy-
szertárán, király-utca 12. Aradon: Schiffer Adolf
és Rozsnyay Mátyás gyógyszerész uraknál. 100 10—19
Postai megrendelések azonnali eszközöttek.

Hamisítások ellen minta és védjegy által biztosítva.

SCHAUMANN GYULA

Stockerauban,

(a vidéki gyógyszerár tulajdonosának)

EMÉSZTÉSI-POR

Schaumann Gyula gyomorsója
naponta új kedvező eredményt mutat fel, úgy
hogy az utána való kérdezősködés joggal na-
ponta fokozódik. Fájdalom, hogy a szédelés, mint
mindenütt, úgy itt is, „Gyomorsó“ cím alatt
rossz készítményt hoz forgalomba, mely teljesen
hatástalan és csak szerem sikerének és jó hirne-
vének rontására szolgál! Miért ezen lap tisztelt
olvasóit van szerencsém figyelmeztetni, hogy a
Schaumann-féle gyomorsó, mely minden gyomor-
betegségben kitűnő hatású, valódi minőségben kap-
ható a készítőnél, mezőgazdasági gyógyszerész
Stockerauban és Budapesten Török József gyógy-
szertárán király-utca 12. szám.

A t. cz. közönség kéretik, hogy csak a va-
lódi Schaumann Gy. által előállított gyomorsót
kerje.

Egy doboz ára 75 kr.

Kapható: 2 8—12

RING LAJOS

„Angyalhoz“ címzett gyógyszerárán Aradon,
Asztalos Sándor-utca 1-ső szám.

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

314 | 1893. p. m.

186 3—3

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város utépitési, kezelési és fenn-
tartási alapjáról az 1891. és 1892. évre vonatko-
zólag szerkesztett, a közigazgatási bizottság által
helyesnek talált számadások az 1890. évi I. t. cz.
28. §-a értelmében 1893. évi márczius hó 20-tól
ápril hó 4-ig terjedő 15 napra, a számvéoi hi-
vatalban közzemlére azzal tételnek ki, hogy azok
ellen netán teendő észrevételek, az érintett 15 nap
alatt hozzám írásban benyújthatók.

Arad, 1893. évi márczius hó 13-án.

Salacz Gyula,

kir. tanácsos, polgármester.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára
és művegytani laboratoriuma
Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánkozik minden bárhol és bárki által hirdetett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor és Chinin csokoládé gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az öt világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek dr. Hager javított receptje szerint, legmegbízhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatású és ártalmatlan szerekből összeállított hajfestőszer. — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr.
A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arcon mutatkozó szepők, pattanások és májfoltok elűzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépítő hatásában minden más szert felülmúl. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitűnő minőségűek, dr. Szabó Gyula világhírű pincéjéből. Ára 1 üvegnek 3 és frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centi. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinintartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Yasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxydtartalommal. Egy 30 centilit. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengáli tüzek. Fűt és szag nélkül, vörösfőhér és sárga színben. Egy kl 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat percig égő, 1 drb 60 kr. 12 percig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 percig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag ¼ literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalsama. A megfagyott kezet vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle ből eredt rheumás és oszvos fájdalmak ellen igen híres és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Minden gyógyszer — a pakolási osekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldetnek.

Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgátra bizánsk elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljességgel 16-8*

225 | 893. gazd. sz. 216 1-3

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező szin- és bérház déli oldalának I. emeletén levő 2. számú 3 utcai, egy elő-, egy cselédszobából s megfelelő mellékhelyiségekből álló, a Szabadságtér felé erkéllyel bíró lakásnak, valamint az eddig Moskovics Izidor által bérben tartott s a bérhez déli sarkán levő boltnak, továbbá az eddig ezen bolthelyiséggel együttesen bérbeadott I. emeleti 4. számú 2 szobából, konyhából, kamarából álló udvari lakásnak 1893. évi november hó 1-től 3 évre leendő bérbeadása iránt folyó évi április hó 10-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár a 2. számú I. emeleti utcai lakásra nézve évi 425 frt, a bolthelyiségre és I-ső emeleti udvari helyiségre nézve együttesen 1400 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1893. évi márcz. hó 20-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

SCHLICK - FÉLE VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

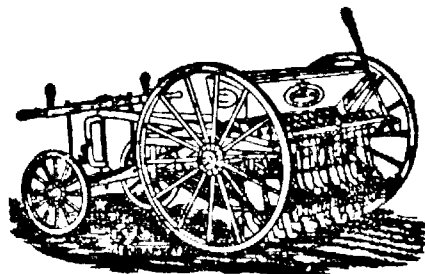
BUDAPESTEN.

254. 1-18.

Gyár és irodák: VI. Kerület, külső váci-ut

Városi iroda és raktár: Podmaniczky-utca 14. | Fiók-raktár: Kerepesi-ut 77.

Gőz- és járgánycséplő- készülétek,

számos első díjakkal kitüntetett szabad. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekék, mélyítő- és egytetemes acél-ekék, eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egyvasu ekék, talajmivelő eszközök, valamint Schlick-féle szab. „HALADÁS“ sorbavetőgépek.

Takarmánykészítő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kéveköto és marokrakó arató gépek és fűkaszaló gépek, szállítható mezői vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb árak. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

HOLTZER MIHÁLY

Aradon, Petőfi-utca sarkán, a volt „király-kávéház“ helyiségében.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy tavaszi és nyári bel- és külföldi szöveteim nagy választékban már megérkeztek, melyek ujjonnan berendezett

uri szabó-termemben

megtekinthetők és figyelemre méltók. Kitűnő szabás, szolid és pontos kiszolgálás nálam a főelvet képezi.

Kész férfi- és fiu gyermek-ruhák nagy raktáram,

nem gyári munka, hanem Saját készítméng.

Raktáram nagyszerű választékában rendkívül o csó áron kapható:

Egy férfi-öltöny	6—25 frtig.	Egy nadrág	2—10 frtig.
Egy felöltő (Überzieher)	8—25 frtig.	Egy gyász-öltöny	10—30 frtig.
Egy mentsikoff	8—20 frtig.	Egy gyermek-öltöny	2—15 frtig.

Nem tetsző áru kicseréltetik.

Szíves megrendelést és számos látogatásért esd

tisztelettel

Holtzer Mihály.

224. 1-2.

Javításokat szakavatottsággal eszközöl.

EGRY LEHEL ELEMÉR

ezelőtt

BRAUSWETTER V.

óra-, ékszer- és látszerészeti raktárában

ARAD, Vörösmarty-utca 3.

Ugyanott minden e szakmába vágó javításokat szakavatottsággal eszközöl

olcsó árak mellett.

Különlegességek hófény elleni vadász szemüvegekben.

241. 1-3.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.

A világhírű Diaphragma szemüvegek egyedüli raktára.

Értesítés.

Mélyen tisztelt vevőimnek és a nagyérdemű közönségnek becses figyelmébe bátorkodom ajánlani a

tavaszi évadra nagy ruharaktáromat
mindennemű

férfi-, fiu- és gyermekruhákából.

Az eladásnál ezentul is eddigi, ismeretes elveimet követendém úgy a megbízhatóságban valamint az **árak nyugtányos megszabásában**, minélfogva minden túlfizetés előre kizártnak tekintendő. Ez árak következők: **Férfi öltönyök 8—25 frtig. Felöltöny 10—20 frtig. Fiu öltöny 3—12 frtig, gyermek jelmezek** a legegyszerűbbtől a legpompásabbig **3 frttól 12 frtig.** Gyermek és fiu felöltőkből óriási készlet minden árakban.

Ezenkívül nagy raktáram van valódi

angol és brünni gyapjukelmékben

melyekből mérték szerint **24 óra alatt** a legújabb divat szerint jólálló és választékos szabású öltözereket készítek **20 frttól egész 40 frtig.** Tény, hogy **nincs nagyszerű kirakatom nagy tükör üveg táklákból,** de van a **legnagyobb raktáram** saját készítményű ruhákban, melyekért mindenkor kezességet vállalok.

244 1—3

Kiváló tisztelettel

MOSKOVITZ,

ARADON, a színházépületben.

1019 | 893.kh. sz.

193. 3—3

Hirdetmény.

A városi t. közgyűlés 543/28 893 számú határozata folytán közhírré tétetik, hogy az érvényben levő tűzrendészeti szabályrendelet 5-ik §-ának a 6330/142 1892. számú határozatát oly módosítással, hogy Arad külvárosában az arra alkalmas beltelkeken a szalmás gabona elcsépelhető legyen, a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium jóvá nem hagyta, ennélfogva a 4612/421 1893. számú határozattal alkotott, és a

nagym. m. kir. belügyminiszterium 30111 | 893. sz. a. kelt rendeletével megerősített tűzrendészeti szabályrendelet, melynek 5-ik §-a szerint szalmás gabonának nyomtatás végett a város területére behordása meg nem engedtetik, továbbra is változatlanul érvényben marad erről azon felhívással értesitem a gazda közönséget, hogy szalmás gabonájának a külhatárban elnyomtatására alkalmas helyről jó előre gondoskodják. Aradon, 1893. márczius 14.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

Az általam már **30 évnél régebben a világ minden részében** és néhány **legnagyobb udvarnál** legjobban bevezetett, szigoruan eredetien tartott és jól ápoltt nemes vörös

ménés-györöki s muszka-magyarádi asztali, csemege s kabinetborok

egész 1811-ig visszamenőleg, bátor vagyok a legnagyobb választékban legmelegebben ajánlani.

Készletemben a már 1880. óta ismételtén vásárolt **Atzél Péter-féle** asztali és bakator borok vannak; továbbá **Edelsheim báró, Nádasdy gróf, Almássy gróf, Vásárhelyi, Purgly, Kristyóry, Kornya, Rigler, Kintzig** stb. termékekből, tehát a **legnemesebb,** a mit az **aradi hegyalja** egyáltalán felmutatni képes.

Különlegesség: muszkai bakator, sziklabor és rizlingi saját termésű borok, hasonlók a jobb rajnai borokhoz; továbbá ménési borból magam által készített, 8, 12, 15 éves legfinomabb

COGNAC.

240 2—2

Bel- és külföldi pezsgők.

A szétküldés csakis az itteni központi pinczéből történik gyorsan. Árjegyzékkel szívesen szolgállok.

Domány József Aradon,

cs. és kir. udvari szállító, valamint Ő Felsőgeiknek a szász királynak, Szerbia királyának, Ő Fenségeinek Károlyi Tivadar bajor hercegnek udvari szállítója, **szőlőbirtokos és bornagykereskedő.**

Arverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város tulajdonát képező **Gizella-utca 4. számú 208** □-ölnyi üres teleknek eladásajárant folyó évi **április hó 10-én d. e. 10 órakor** arverést tart.

Kikiáltási-ár □-ölenként 1 frt 50 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár **100/0-a** készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. Az arverésben részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli arverést megelőzőleg nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az arverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az arverési feltételek, a gazdasági tanácsnoknál az arverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek **1893. évi márcz. 20-án** tartott üléséből.

Kiadta:

Lócs Rezső,
aljegyző.

Pályázati hirdetmény.

Alólirort igazgatóság egy évi szükséglete fedezésének céljából mintegy **20.000 kg. fumei** vagy **budapesti gyártmányu kőolaj-szállításra** pályázatot hirdet.

Ezen szállításra vállalkozni óhajtok felkértenek, hogy bélyegtelen zárt ajánlatokat következő külső címmel:

„Ajánlat a 2216 | 92. számhoz“ legkésőbb **folyó évi április hó 15-ig** az igazgatósághoz beküldeni sziveskedjenek.

A szállítás feltételei iránt bővebb felvilágosítás az anyag- és leltárkezelési igazosztálynál a vasuti palotában (II. emelet 9. ajtó) mindenkor nyerhető.

Arad, 1893. márczius hó 29-én.

Az
aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága.

226 2—3

Ára: 1 nagy tégely 2 frt, 1 kis tégely 1 frt 20 kr. Kapható a

svájci Haj-Elixir

magyarországi főraktárában

BUDAPEST, IV., Kecskeméti-utca 8.

Szétküldés vidékre az összegnek készpénzben vagy levélbélyegben előre való beküldése esetén bárhova bérmentve és telekiállítás mellett, vagy pedig utánvétellel bérmentetlenül.

Szabott ár!

Szabott ár!

Tavaszi 1893.

Öltönyök . . . 10.— frttól 16 frtig.
Cheviot öltöny 12.— frttól 25 frtig.
Camgarn . . . 14.50 frttól 30 frtig.
Jaquett . . . 23.— frttól 30 frtig.

Felöltők . . . 9.— frttól 28 frtig.
Köpenyek . . . 12.— frttól 27 frtig.
Nadrágok . . . 2.75 frttól 12 frtig.

Szabott ár!

Szabott ár!

Nagy választék fiu- és gyermek kostümekek és felöltőkben

a legolcsóbb szabott árak mellett.

NEUMANN M. legnagyobb férfi-, fiu- és gyermekruha áruháza

Andrássy-tér 9. ARADON. Andrássy-tér 9.

246 1-4

Szabott ár!

Szabott ár!

Elővigyázat a „ZACHERLIN” bevásárlásánál!

Vevő „... nem fogadok el nyitva árult rovarpor t, mivel én Zacherlint kívántam! ... Ezen különlegességet méltán dicsérik a legjobb szernek mindenem ü rovarok ellen, amiért is egyedül csak ilyet veszek: **lepecsételt palaczkban „Zacherl” névvel ellátva. Ára: 15kr.—, 30 kr.—, 50 kr.— 15frt. A „Zacherl”-féle megtakarító-készülék ára 30kr.**

239a 1-6

A valódi Zacherlint az alábbi helyeken árulják:

Aradon:
MARX és FEJER,
KARÁTSONYI ANTAL,
AMTMANN LAJOS,
BAUMANN BENEDEK,
BRUNNER C. és FIA,
DENGEL LAJOS,
DENGEL BÉLA,
DRATSAY LAJOS,
DÜRR TESTVÉREK,
DUZSEK FERENCZ,
ELES ARMIN,
GEBHARDT J. és FIA,
GUTTMANN SAMU,
HUBERT BERNAT,
KAMENSKI K.,
KOTORATS MLADEN,
ILLICS ARZEN,
BELGRADER K. és Társa.
MEER MOR és FIA,
NAGY FARKAS,
NEULANDER ZSIGMOND,
OBETKO KALMAN,

POLLAK JOZSEF,
PREISACH VILMOS,
SIMON KAROLY,
STEINITZER N.,
TONES EDE
WECHSLER JÓZSEF,
WEISZ DAVID,
ifj. WEISZ MÓR,
SCHWARZ M.,
SCHERFENEDER M.,
KACSER SAMU,
ERNYEY GY. és PRINNER

Uj-Aradon:
LISZKOVETZ ANTAL.
ZIMMER MÁTYÁS,

Almásón:
MESNER B. É.

Battonyán:
GELLER FERENCZ,

Borosjenőn:
BLAU DÁVID,
STRAUSZ IGNÁCZ,

Buttyiban:
KRAUSZ PÉTER,

Csermőn:
HOLLÁNDER SAMU,

Kevermesen:
GRÜNBERGER MÓR,

M.-Pécskán:
KÖNIGSTHAL LIPOT.
FLEISCHMANN HERMAN,
TURSJKY NÁNDOR,
VOJTEK KALMAN gyógysz.

Pankotán:
PAVLOVITS CONSTANT.,
RIGLER ISTVÁN,

Perjámoson:
BRUNNER KÁLMAN,
JOCHMANN K. özvegye,
STEFAN MIKLÓS,

Radna-Lippán:
FREULICH TESTVÉREK,
SCHAFFER ANTAL,
SCHWARZ FERENCZ,

Soborsinban:
BLAU MOR és FIA,

Uj-Szt.-Annán:
HENNY KAROLY.

Világoson:
SCHUBERT és GOLDSTEIN.
WEBER JÁNOS.

Vingán:
KLEEMANN N.

Valyemárén:
KOHN LIPÓT.

Fiducit.

— Német népdal. —

Az „Aradi Közlöny“-nek fordította: Méré Károly.

*Kedves tanyán boroztak
Három jó, hű barát,
Jártatva ott derülten
Az egyretelt pohárt.*

*Nevettek és daloltak
Vidáman, szabadon,
Az élet gondja — buját
Mind, egykép hagyta hon.*

*Meghalt egyik közülök, —
A másik is, — korán;
A harmadik magára
Maradt a vég tanyán.*

*S ha jött az óra, melyben
Végségük sorja volt,
Minden pohárba töltött
S teljes hévvel dalolt.*

*Dal és gitárja mellett
Igy ült egykor soká,
S a telt boros pohárba
Egy köny gördült alá.*

*„Megróvlak im barátim!
Mit ültök csöndesen?
Mivé leszünk, ha már nem
Iszik bort senkisé?”*

*Most — megsörrent s ürült is
Lassan minden pohár:
„Te hű barát Fiducit!”
So' sem fogsz inni már!*

**Nézetek a kormány egyház-
politikájához.**

Az „Aradi Közlöny“-nek írta: Kohlauer Ferencz.

Politikusok vitakozhatnak affölött, időszerű volt-e a polgári házasságot épen most tüzni napirendre; csinálhatnak tőkét maguknak a helyzet válságos voltának élreállításából: bennünket mindez csak mellékesen érdekel; reánk nézve fontos az, vajjon:

1. képezheti-e a házasság egyáltalán állami intézkedés tárgyát?

2. szükségét pótol-e a polgári házasság?
3. a polgári házasság behozatala nem ad-e okot lelkiismereti aggályokra?

Ha ezen kérdésekkel tisztába jöttünk, akkor még csak arra fogunk kiterjeszkedni: milyen formájában a polgári házasságnak érhető el nálunk leginkább — a közszabadság megóvása mellett — a valláserkölciség biztosítása és azon nagy nemzeti célok megvalósítása, melyeknek érdekében a tényleges viszonyokat meg-bolygatni még áldozatok árán is kötelességünk.

I.

Képezheti-e a házasság egyáltalán állami intézkedés tárgyát?

Tagadhatlan, hogy a házasság önmagában véve inkább erkölcsi mint jogi intézmény; de tagadhatlan az is, hogy a házasság erkölcsi intézménye számos jogviszonynak leszen szülőjévé: e jogviszonyok kétségtelenné teszik az államnak illetékességét a házasság intézményének jogi szabályozásában.

Nálunk, magyaroknál, annyira kétségbevonhatlan ez, hogy a házasságnak az illetékes pap és az alkalmas világi tanuk jelenlétében való kötését is az állam, és nem az egyház rendelte el, még pedig 5 száz esztendővel a tridenti zsinatnak erre vonatkozó intézkedése előtt, Kálmán király rendelete folytán: »Ut omnis conjugalis desponsatio in conspectu Ecclesiae praesente sacerdote coram idoneis testibus aliquo signo subarrhationis et consensu utriusque fiat, aliter non conjugium sed opus fornicationis» (Decretum Colomanni Regis ab Alberico compilatum: Cap. 15.) (Minden házassági kötés az egyház előtt, a pap és alkalmas tanuk jelenlétében, és a két fél beleegyezésével, a nőül vétel valamelyes külső jelével történjek; különben ágyasság az.)

Az egyház sokkal később, csak a IV. lateráni zsinaton lép hasonló irányú reformok terére, melyeket a tridenti zsinat határozatai tetőznek be (1563.) rendelvén ugyanazt amit már a magyar állam intézkedései megvalósítottak t. i. hogy a házasság két-három világi és egy egyházi

tanu — az illetékes lelkész — jelenlétében kötendő: különben semmis.

Szükségesnek láttam ezt előre bocsátani, mert súlyt fektetek arra, hogy e hazának minden polgára, bármely valláshoz tartozék is különben, nyugodt lelkiismerettel nézhessen a magyar törvényhozás által megindított egyházpolitikai reform elé azon meggyőződésben, hogy a magyar állam csak az őt mint államot általában, de mint magyar államot: a felség apostoli jogánál fogva, különösen is megillető jogát gyakorolja a házasság intézményének czéllavett rendezésével; oly jogot, mely minden államot megillet s melyet a magyar állam, királyai útján, 900 esztendő óta tényleg gyakorol.

Ki vonhatná ugyanis józanul és jóhiszeműleg kétségbe azt, hogy ha a magyar államnak joga volt a házasságkötést úgy rendezni el, hogy annál világi és egyházi tanuk — vegyest — szerepeljenek; joga van egyszersmind arra, hogy e tanuskodást egészen a világi elem kezébe tegye le?

A magyar törvényhozás — ha idegen befolyás nem nehezdedt nyugzóleg reá — mindenkor komolyan vette a lelkiismereti szabadságot. Legszebb bizonyítéka ennek az, hogy hazánkban annyiféle nemzetiség és vallás oly csorbitatlan jogokkal tudott élni, mint sehol egyebütt, s hogy éppen e jogok sokfelesége és olykor alkut nem ismerő merevsége teszi elodázhatlanná az államra nézve a házasságkötés szabályozását és ellenőrzésének a világi forum elé terelését.

A magyar nemzet ezen szabadságszeretetében és jogi méltányosságában van oka annak, hogy intelligens elemeink majdnem osztatlanul üdvözlik az egyházpolitikai kérdéseknek előtérbe való helyezését; ebben rejlik oka a sürgető felszólalásoknak is t. i. hogy, miután a nemzetre sok, igen fontos, kérdés elintézése vár s miután az egyházi kérdések a közfigyelmet absorbeálják: a kormány lehetőleg rövid időn szerezzen törvényes érvényt egyházpolitikai reformjának. — Az csak a dolgok természetes logikája, hogy értelmiségünknek ilyenén hangulatánál a közfigyelem a polgári házasság felé fordul, mint oly intézmény felé, mely-

Beliczey alispán és a „blaumontag.”

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tárczája. —

Írta: Szondy Béla.

II. József császár idejében Beliczey József volt Arad megye alispánja; kemény, szigorú, parancsolni szerető ember; reszketett a ki elébe állt. Az Isten is alispánnak teremté.

Akkor még nem volt olyan mesterséges masina a közigazgatás, mint ma; »minél kevesebb írás, annál több tett,« volt a Beliczey jel-szava. Pár szóval, pár sorsal elintézett annyit, mint ma egész aktahalmazzal. Hanem egy pár sorsal, egy pár szóval bocsátott ki néha olyan rendeleteket, amelyekért ma elevenen nyuznák meg az újságok vezérczikkirói az egyéni szabadságon elkövetett brutális erőszak miatt.

Eredeti ember volt az alispán ur; nem nézte a formát, hanem a lényegét. Nem volt nála a földnépének, az elnyomott jobbágyoknak, a szegényeknek nagyobb pártfogója; de olyan se volt, a ki a dologtalanságot, a tékozlást, a henyéséget úgy gyűlölte volna, mint ő. Követelte, hogy mindeki dolgozzék, és a szó szoros értelmében karhatalommal hajtotta az embereket, hogy a hétnek hat napján szünet nélkül szorgalmatoskodjanak.

Különösen a mesterlegényekre volt nagy pikkje. Dolgozzanak! ne lopják a napot! ne legyen mindig — blaumontag!

Hanem a mesterlegényekkel sehogysem bődögült, sehogysem akartak kötélnek állani. Pe-

dig az alispán rendeletei napról-napra szigorubbak, büntetései sujtóbbak lettek.

Először csak azt rendelte, hogy a ki hétköznap ok nélkül mulat büntetessék meg. Persze minden mesterlegény azt vitatta, hogy ő okkal mulatott. Akkor azután azt rendelte, hogy a ki akár okkal, akár ok nélkül vasárnap este 11 órakor haza nem megy, büntetessék meg. Mikor ez se volt elég, akkor elrendelte, hogy a melyik mesterlegény hétfőn is mulat, és ugynevezett blaumontagot csinál, annak legelőször is hozzák fel a vármegyeházához vason — a g a z d á j á t.

— No-no! — mondá fejcsóválva az alispán régi öreg barátja, Szalay József — ez már mégis sok; hát mit akarsz ezzel elérni?

— Nem lesz több blaumontag Aradon!

— Az bizony lesz! ha száz alispán parancsolja is. Gyöngye legény vagy te ahhoz!

— Akármilyen gyöngye legény vagyok, de amit mondtam, megmondtam: nem lesz több blaumontag Aradon.

— Jó! majd megvállik, ki veri földhöz a másikat, te e vagy a blaumontag, — mondá az öreg Szalay s azzal nagy dörmögés között eltávozott.

Még az utcán is mindig motyogott az öreg ur. »Még azt meri mondani, nem lesz több blaumontag Aradon!«

Akivel csak találkozott, mindenkinek elpanaszolta a dolgot. Persze mindenki mosolygott, mikor az öreg ur szörnyűködött. Ilyen ember az! nem fél az az ördögötől se! Még a blaumontagtól se! Nem a! hagyá rá mindenki, csakhogy

szabaduljon az öreg urtól. Pár napig tréfálkoztak az öreg Szalayval, pár nap mulva azután elfelejtették az egészet.

Az alispán pedig azalatt kergette, üldözte tiporta tovább a blaumontagot; csukatta be a dinom-dánomzó mesterlegényeket — a mestereikkel együtt.

Akkor még kis város volt Arad: mindössze 20-25 nemesi család lakott itten; ezekből állt a művelt osztály és a magyarság. E családok társadalmi életének a vonzereje hódította meg a magyarságnak Aradot.

A nemesi házakat, a polgári hajlékoktól való megkülönböztetés végett kuriának hívták, s az ily házak kapui felett egy kétfejű sas volt pingálva, jeléül a katonai beszállásolástól való mentességnek. A város magát császári, királyi városnak czimezte; pedig ehhez nem volt joga, mert csak kincstári szabadalmazott mezőváros volt. Ugylátszik, akkor is szerették már az emberek a nagy czimeket; még a kéményseprő is császári királyi kéményseprőnek írta magát.

A sok idegen elem közt a nemesség hiven összetartott, egymást sokszor meglátogatta; ezek a látogatások képezték a szórakozást. Nyilvános élet nem volt, társas körök nem léteztek; néha egy-egy vándor német színtársulat vetődött ide, s ígért olyan előadásokat, melyeket Aradon még sohasem láttak. Berard Fülöp színigazgató különösen nagy mestere volt az ilyen kiáltványoknak, melyekkel a közönség figyelmét magára vonta. Társulata — mint ő maga írta — nemcsak vigjátékot, de szomorujátékot is ját-

ben a különböző, keresztény és nem keresztény, vallásfelekezetek egyénisége számára közös és jogos érintkezési pont van adva; olyan kapocs az, melyet a modern állam nem nélkülözhet, sőt arra sokfelekezetisége kényszerítőleg utalja őt.

II.

Szükséget pótol-e a polgári házasság?

Polgári házasság!

De hát lehet-e keresztény államban polgári házasságról beszélni? annak meghonosítására, törvénybe ígatusára vállalkozni?

Azon kezdem, hogy a házasság más, mint polgári nem is lehet.

Ime az egyháznak ide vágó tana: *•(a házasság) anyaga a felek teste s egymásnak a fölött adott jogigény, alakja a kölcsönös beleegyezést nyilvánító szavak, kiszolgáltató maguk a felek.* A trid. zsinat (Sess. XXIV. cop. 1. de ref. matrimonii) világosan láttatni engedik, hogy *a plébános csak mint egyháziilag hitelesített tanu, s nem mint kiszolgáltató van jelen.* Az általa adott áldás nem azért van mintha ennek folytán létesülne (sic!) a szentség, hanem mert a cselekményt kegyeletesbbé teszi. Mert hiszen ha e nélkül a házasság-szentség erőre nem emelkedhetnék, a kath. egyház a protestánsok házasságait is nem tekinthetné szentségnek; továbbá az áttért pogány házasságokat kényszerítenie kellene, hogy magukat új hitök papja által megáldassák, amit pedig nem tesz, legfőleg némi külső okokból tanácsol. *(Egyházi jog Elemei. Irta Dr. Sólyom-Fekete Ferencz.)*

Hogy mennyire polgári kötésnek tekint magá az egyház is a házasságot, kitűnik ez abból, hogy a tanuskodásra meghívott világiak: eretnekek, zsidók, pogányok, az egyházból exkommunikált egyének is lehetnek.

Igen, de mivé lesz a polgári házasság mellett a házasság szentségi jellege? Avagy nem szentség a házasság?

Ne zavarjuk össze a dolgokat! A házasság katolikus emberre nézve szentség: annak lényege szerint; ez a lényeg pedig úgy a kanonjog, mint a trident zsinat határozata értelmében: *a házasságra jogosult férfinak és nőnek szabadon, minden kényszer nélkül tett azon kijelenté-*

sével áll elő, hogy ők családalapítás végett életközösségre akarnak lépni.

A kanonjog ezt annyira szószerint veszi, hogy eljegyzés és házasság között csak az időre nézve huz határvonalat és az eljegyzést (sponsalia de futuro) teljes érvényű házasságnak (sponsalia de presente) tekinti mihelyt az elhalás ténye járult ahhoz.

Hogy pedig a keresztény egyház gyakorlata tényleg ez volt, éppen a sok titkos házasság (matrim. clandest.) mutatja, melyeket utólag, ha különben azok kötésénél akadályok nem fordultak elő, kanonjog szerint mindenkor teljes érvényűeknek ismert el az egyház; *egész a trident zsinatig a közönséges egyházi jog a házasságkötésnél semminemű formaszereőség megtartását nem követelte.*

Az említett titkos — tanuk és egyházi áldás nélkül létrejött — házasságok által okozott bonyodalmak tették szükségessé úgy a Kálmán-király-fele decretumot, mint szintén a trident zsinat idevágó határozatát, melyek szerint a házasság mindenkor az illetékes lelkész és 2—3 világi tanu jelenlétében volt köendő. Ezt a házasságkötések nyilváníttatása és a titkos házasságnak lehetetlenné tétele tették szükségessé. Annak ellenében, aki ezt tagadná és a trident zsinat azon szavaira fektetné a házasság lényegét, hogy a papi asszisztencia nélkül kötött házasság semmis, megjegyzem, hogy *ép oly semmis a papi asszisztencia mellett kötött házasság, ha csak egy világi tanu van jelen a kötésnél.* Miből világossá leszen, hogy *itt épen oly suly van fektetve a világi, mint az egyházi tanuskodásra s hogy e körülmény is a házasságnak jogügyleti és nem szentségi oldalát van hivatva kiemelni és kétségtelessé tenni: mint ezt más polgári jogügyleteknél is tapasztaljuk, hol az előirt formai kellekek benemtartása az egész jogügylet érvénytelenségét vonja maga után.*

Allításom helyességét két történeti ténynyel igazolom.

1. A protestáns egyház, mely kezdetben a kanonjogi állásponton állott, utóbb szintén jónak látta kimondani, hogy a házasságkötéshez a papnak jelenléte szükséges; csakhamar belátta azonban, hogy e kívánság ellentmondásba keverte a pro-

testáns egyházat a házasság körül vallott egyéb nézeteivel: ennek korrektívumaként kimondotta azután a protestáns egyház, hogy a papi asszisztencia nélkül kötött házasság érvényét nem veszti. *Ezzel a protestánsok a kanonjogi álláspontra helyezkedtek vissza.*

2. Érdekesebb a kath. egyházban fölmerült eset. Franciaország hitbuzgó papjainál a XVI. században pártolásra talált az a nézet, hogy a házasság szentségiségét a papi asszisztencia és az egyházi áldás adja meg és nem a házasság felek szerződéses akaratnyilvánítása. Háromszáz esztendeig nem vették észre, hogy e tan kiforgatja a házasság lényegét s hogy veszedelmet rejt magában, magára az egyházra nézve. Csak midőn az államok kezdtek levonni e tan következményeit és követelték, hogy, ha a dolog így áll, akkor majd az állam felügyeli a házasság szerződéses részét, a papok pedig szorítózkodzanak arra, ami a házasságban szentségi; szóval: *mikor megszületett a polgári házasság eszméje és, különféle alakot öltve, mind követelőbben lépett föl; az egyház csak ekkor vette észre a lejtőt, melyre a kérdés jutott és sietett a hibát jóvá tenni.* IX. Pius pápa 1864-ki Encyklikájának syllabusában (VIII. §. 66. pont) a francia papok fenti nézetét tévelynek nyilváníttotta. *A házasság lényegét és szentségiségét illető pontra nézve tehát a kath. egyház is a kanonjogi álláspontra helyezkedett.*

És a polgári házasság? Szintén a kanonjogi álláspontot foglalja el, kimondván, hogy a házasságot a felek akaratnyilvánítása állapítja meg, egyszersmind az eddigi papi tanuskodást a polgári hatóság tanuskodása által pótolván. Miután pedig, mint láttuk, a kanonjog a tanuskodás körül (1563-ig) ellenkezőt nem követel, miután a kanonjogban a keresztény egyház másfélezeréves normatívumát bírjuk, föl kell tenünk, hogy a kanonjoggal *ellenkezőt a trident zsinat sem taníthat s tehát, hogy az államnak a tanuskodás körüli intézkedése a vallásba nem ütközik, nem ütközhetik, mert azt nem is érinti.*

Ime a közös alap, a kanonjog, melyen úgy a róm.-kath., valamint a protestáns egyházak is megtalálják az állam többi felekezeteivel való érintkezési pontot, melyen

szik; jól szervezett és jól betanított nagy társulat, melynek diadaláról előre biztos volt, csak attól tartott, vajon nem lesz-e nagy személynének kicsiny a szinpad? Levelei végén rendszeren elbőleget kér. Azt hiszem ez az utolsó adalék eléggé bizonyítja, hogy hiteles forrás. után beszélek; enélkül talán el se hinnék.

Az alispán estelyei különösen látogatottak voltak. Összejött azon a megye egész társadalmá, főleg a kik állandóan Aradon laktak: a Tököly, Salbeck, Csernovits, Lengyel, Szalay, Rácz, Magyar, Gál, Vukovich, Paier, Nagy, Pécsi családok férfi és nőtagjai.

A nők kedvencz ozsonnája a kávé volt; mi abból látszik, hogy az alispánnak minden vásár alkalmával 25 rhénus forint áru cukrot, kávéat ajándékozott Aradvárosa. Különben a városi tanács akkor is kiválóan udvarias, előzékeny férfiakból állott; mutatja az, hogy az alispánnak kedvéért a Marosparton álló ligetben (Stadtgarten) egy mulatólakot építtetett és mellé jégvermet csináltatott.

A leányok mulatságát csaknem kizárólag ez összejövetelek képezték. Nyilvános bálak ritkán voltak, leginkább a farsang végén egy, a melyre a városház nagytermét a mellette levő 2 kisebb teremmel együtt bérelték ki 20 forintért. A Bohus család akart ugyan építtetni vigadót, mint maga nevezi musikát, melyben hangversenyek, bálak tartattak volna; de a város akadályt gördített, féltette a jövedelmét. Ha valamelyik főherceg Mezőhegyesre utaztában Aradon ment keresztül, tiszteletére az alispán adott estélyt. A leányok különben korán férjhez men-

tek, ritka leány volt, aki két farsangot végig tánczolhatott. Biz ez nagyon regényesség nélkül való élet volt, és talán ma azt mondanák reá a leányok, az ilyen férjhezmenetelnél többet ér egy — jég ü n n e p é l y.

Az alispán házában jól találták magokat a fiatal emberek is. Még akkor olyanok is voltak Aradon; azóta ez a faj kiveszett vagy elvadult, mint a czethalak, melyek a nagy vadászat miatt a déli tenger mellől az északi jegestenger vidékeire, a földszarkok tájékára menekültek. Ez estélyeken kívül nem is igen volt más mulatságuk, néha a Három koronában nagy dárídót csaptak; először énekeltek, azután táncoltak, azután zenéltek, mint A b a f i hadnagy, de éjjel előtt 11 órakor jött a patról és — mindenkinek haza kellett menni. A polgárok ebben megnyugodtak; ha pedig valamelyik katonatiszt ezért zúgolódott, és a tanácsot szidta, mint Abafi hadnagy, azt feljelentették a generálisnak, mint Abafi hadnagy a ki azután példásan megbüntette. Kávéház kettő volt, azt sem igen látogatták. Az egyik kávésnak a neve volt J a v o j e t; a másik C a f f e c i a; ez az utolsó török kávéházat tartott, törökösen, czukor nélkül adta a kávéét. Persze hogy nem izlett.

A férfiak kártyáztak. Akkor jött be a kártya szelesebb körökbe, akkor szorította ki a harcias idők játékát a kockát. Különösen két játék volt kedvelt: a filkó, mely akkor salonképes volt, ma már az iskolás fiuknak is derogál, és a török máriás, melyet azonban csak a legelőkelőbb körökben játszottak. A játék aranyba ment, hozom-viszem nem volt, nem nyereség-

vágyból, hanem élvezetből játszottak. A kinek aranypénze volt, azt elveszthette, de azért egy nemesnek se tették zálogba a fringiját.

A legszervedélyesebb kártyajátszók egyike volt B e l i c z e y alispán, a ki a török máriást mód nélkül szerette. Olyan volt mint a polyp, a kit egyszer megfoghatott, azt nem eresztette el, annak le kellett ülni és játszani vele török máriást. A legjobb ajánlat volt előtte, ha egy emberről azt mondták: tudja a török máriást.

•Derék, becsületes ember!• szokta az alispán mondani, a ki előtt magától érthetőnek tünt fel, hogy a ki török máriást játszik, más nem lehet, mint derék becsületes férfiú.

Egy este gyorsfutár hozta rendelet jött az alispánhoz a magyar udvari kancellártól. Épen estély volt nála, s az alispán javában játszott a török máriást az öreg Szalaival, mikor behozták a levelet. Engedelmet kért és felbontá. Alig pillantott bele, elsáppadt, majdnem lerogyott. Ha a s kincstári ügyész odaugrott hozzá és karjaiba felfogá. Azt hitték valami hirtelen betegség érte, de csak egy pillanatig; mert a következő perczben felugrott, és öszzezsapta az asztalon lévő kártyát.

— Nézzétek ezt! — kiáltá. — Ezt érdekeltem-e én? Olvassátok!

A fiatal R e m e n i k szolgabíró felolvasta a levelet, az volt benne, hogy a császárnak fellett az alispán jelentve, mint a ki mindig kártyázik, török máriás játszásával tölti az időt, hivatalos kötelemét pedig nem teljesíti. Ezért a császár vizsgálatot rendelt ellene és vizsgáló királyi biztosul ő nagyméltóságát F e k e t e József

tehát keresztények és nem keresztények létesíthetik a társadalmi feltámadás nagy művét.

III.

A polgári házasság behozatala nem ad-e okot lelkiismereti aggályokra?

Megszoktuk a polgári házasságról, mint a nagy francia forradalom termékéről beszélni, és a legtöbb ember a polgári házasságot csak phrigiai sipkával, a marseillaise hangjaitól kísérve és petroleum illatárjában tudja elképzelni magának.

Ugy vagyunk ezzel, mint Deák Ferencz híres esernyőjével, melyet az állatkert egyik medvéje darabokra tépett s melyről azután magának Deák Ferencznek nyilatkozatából, minden kétséget kizárólag megtudtuk, hogy: nem esernyő volt az, hanem percz, nem is a medve törte darabokra, hanem az egyik majom kapta el s nem is Deák Ferencznek, hanem egy 6 éves kis fiúnak a kezéből, a haza bölcsének mindössze annyi szerepe volt a dologban, hogy ő e jeleneten igen jóízűt nevetett. Ezenközben pedig egyik-másik lap: „A haza bölcsé életveszedelmében” cz alatt ékesen megírta, hogy „a medvét ki kell irtani, agyon kell löni.” És megindult a részvénytárgyalások özöne, már t. i. Deák Ferenczhez.

*

A polgári házasság először Hollandiában válik honossá a XVII. század közepe táján (tehát több mint száz évvel a francia forradalom előtt): „mint a vallási türelmesség törvényesített plántája”; ugyanakkor Angliában is találkozunk vele: „egyelőre csak átmeneti intézményképen.” A francia forradalom a kötelező polgári házasságot írtatta törvénybe: „azon alapelvnek hódolva, hogy a törvény előtt minden honpolgár egyenlő.” Kötelezőnek fogadták el a polgári házasságot: Rajnai-Bajorország, Rajnai-Poroszország, Rajnai-Hessen és Birkenfeld, mint a francia polgári törvénykönyv hatása alatt volt területek. A városok közül, 1848 után, Majna-Frankfurt tartotta meg; 1870 óta pedig Baden fogadta el: miután úgy itt, mint számos német államban már előbb a megengedett (fakultatív) polgári házasság volt elfogadva. Poroszországban az

1870-ben kimondott pápai csatlalanság dogmája által keltett kulturharcz tette szükségessé a kötelező polgári házasság behozatalát. Elsőben Poroszország törvényesítette azt az 1874. márczius 9-iki törvény által, majd az 1875-iki birodalmi törvény kiterjesztette ezt az egész Németbirodalomra. Olaszországban 1866. januárius 1-től áll fenn a kötelező polgári házasság. E példákön indultak: Svájc, Anglia: a disszenterek számára, Dánia, Svéd és Norvégország, a Dunafejedelemségek, Mexiko és részben Dél-Amerika. Spanyolországban a köztársasággal létesült és bukott.

Ausztriában (1868. máj. 25. t.) a szükségbeli polgári házasság (Nothzivilehe) van meg. A polgári házasság összes formái közt ez a legkevésbé megfelelő s amely sértő egyszersmind az egyházakra nézve; mert nyílt tagadása az egyházi tekintélynek: azok számára vétetvén alkalmazásba, akiktől az egyház az esketést megtagadná.

A kötelező polgári házasság, ellenkezőleg, a vallás- és lelkiismeret szabadságot szolgálja van hivatva, anélkül, hogy az egyes egyházakkal szemben kihívást foglalna magában. Ez volt oka, hogy a Németbirodalom katolikusai inkább a kötelező, mint a megengedett polgári házasságban nyugodtak meg.

*

A kötelező polgári házasság kötése egyébiránt a Németbirodalomban (az 1875-iki birodalmi törvény intézkedései szerint) a következő:

A házasságkötés, a törvényszabta kihirdetés után, az államnak erre kijelölt azon hivatalnoka előtt megy végbe, kinek kerületében a jegyesek egyike lakik vagy rendes tartózkodási helyet bír. Írásbeli felhatalmazás mellett, más kerület hivatalnoka is eszközölheti a házasság kötését. Az eskető hivatalnok illetékességének hiánya nem érvényteleníti a különben szabályszerűen kötött házasságot. Az esketés két nagykorú tanúnak jelenlétében megy végbe, a hivatalnoknak a jegyesekhez egyenként és egymásután intézett azon kérdése kapcsán: kinyilvánítják-e hogy, egymással házasságra akarnak lépni. A jegyeseknek igenlő válasza után, és az

állami megbizottnak azon nyilatkozatával, hogy ő a feleket a törvény erejénél fogva jogérvényesen összeadott házastársaknak jelenti ki, az esketés be van fejezve. — Következik a házassági anyakönyvbe való bevezetés.

Az olyan lelkészre, aki a feleket a polgári esketés mellözésével összeadja, 300 márkáig vagy három havi fogságig terjedő büntetés van szabva.

A birodalmi törvény egyébiránt kijelenti (82. §.), hogy a hiveknek egyházai iránt tartozó kötelemét a házasság dolgában fenti intézkedés érintetlenül hagyja. A róm. kath. egyház e törvénnyel szemben meg is maradt eddigi szabályainál, s ezt annyival inkább tehette, mert e törvény a házasságnak csak polgári érvényességére vonatkozik. A mi a német protestánsokat illeti, ezek számára az 1875-iki birodalmi törvény kapcsán majdnem minden német állam házassági rendeleteket adott ki.

Nézetem szerint e rendeletek által Németország a polgári házasság intézményét új, az eddigetől különböző alapra helyezte és annak az egyházakkal szemben teljesen élet vette. E rendeletek ugyanis felhatalmazták a prot. egyházakat arra, hogy az egyházi áldást igénybevenni vonakodó hiveiktől bizonyos jogokat megvonhassanak; így pl. az egyházi választások cselekvő és szenvedőjogát; a jogot, hogy keresztszülék lehessenek; sőt megvonhatják tőlük az urvacsorában való részesülés jogát. Szóval, sok tekintetben úgy bánhatnak el velök, mint nem egyházukhoz tartozókkal.

Ezen intézkedésekkel a német törvényhozók rámutattak arra, miként lehessen a társadalmi igények teljes kielégítése mellett, az egyházak tekintélyét is csorbítatlanul fentartani.

*

A magyar kormányának házassági programja ellen tiltakozó hangok közül, csak egyet kísérlek meg kellő értékére szállítani alá: a gör. kath. papokét. Teszem pedig ezt azért, mert a látszat mellettök szól. A gör. kath. papok t. i. papi jellegökből folyó lelkiismereti konfliktusra látnak okot a kötelező polgári házasságban. Azt mondják, hogy ez intézmény be-

consiliariust Csongrád, Csanádmegyék főispánját küldi ki, a ki harmadnapra ideérkezik.

Kinos csend támadt, mindenki érezte, hogy mondani kellene valamit, de senki se találta ki hogy mit.

Vége az öreg Rátz András kezdte viggasztalni az alispánt, kérve, ne illetődjön meg, az ilyen dologon, bizonyosan valami rosszakarója akadt, az áskálódik ellene.

De kicsoda az a gazember? — kiáltá vérbe borult arczával az alispán, — hadd nézzek a szeme közé, hogy még a csontjait is öszszetiporjam?

Mindenki félve huzódott félre a dühös ember elől a ki villámló szemekkel várta a választ. Dehogy szólt volna valaki, ne hogy az ő csontjait is öszszetiporja.

Csak az öreg Szalay nem vesztette el a jó kedvét. Epen tréfázón, szörnyüködve csak annyit mondott az alispánnak:

• — A blaumontag tette ezt.

Általános kacagás volt rá a felelet. Mindenki nevetett, maga az alispán is. Ez a bohókás megjegyzés egyszerre visszaadta az egész társaság jókedvét.

— Látod megmondtam én ezt neked előre. Ugye nem hitted, hogy földhöz ver téged még a blaumontag! folytatta az öreg ur.

Az alispán régi jókedélye visszatért; egy pillanat alatt elfelejtette a mély sebet, melyet önbenevén büszkeségén ejtettek, ő maga hódította a tréfát legjobban.

— No hát, hadd jöjjön az a blaumontag! hadd csapom a földhöz! Audiát! hol a pokolba

van? nem hallja! Audiát! írja meg rögtön és küldje el lovas stafetákkal, de még ez órában, még e minutumba; doboljuk ki minden piaczon, a királyi biztos holnapután ideérkezik; jöjjön mindenki a kinek panaszja van és tegyen bizonyosságot ellenem.

Ugyis lett. Kidobolták minden községben, kidobolták az aradi piaczon, akinek panaszja van az alispán ellen, jöjjön jelentkezzék.

Mikor a királyi biztos megérkezett, tele volt a vármegyeház udvara néppel. Háromszor felhívták a népet és senki se jelentkezett.

A királyi biztos várt egy ideig; azután jegyzőkönyvet vett fel; azt aláírták a vármegye urai. Azután karonfogta az alispánt és bevitte az alispánné szobájába.

— Kártyázni jöttünk, mondá a királyi biztos.

— Én ugyan nem többet -- soha! — patant fel az alispán.

— Filkót se?

— Filkót sem!

— Török máriást se?

Az alispán elnevette magát; körülnézett és tréfás komolysággal azt kérdezte;

— Dehát nincs-e itt a blaumontag?

A legenda azt tartja, hogy ez idő óta az aradi alispánok, mielőtt leülének a — török máriás hoz, mindig megkérdik: nincs-e itt a blaumontag? — Mert az az átkozott blaumontag bizony még mindig itt lappang valahol Arad városában.

Köd.

Az „Aradi Közlöny”-nek írta: Mrabovszky Lajos.

A szomszéd szobából halvány világosság derengett elő, halk mormolás halatszott át, olyan forma, mint mikor a légy a lámpa körül repked. A syntaxista diák magolta másnapra való memoriterjét. Agyát teljesen elfoglalta a tudomány, s nem hallott, nem látott, csak melancholikusán ismételte magában a fordítást, amint a puskából olvasta:

— Lassu lépésben közeledik áldozata felé az isteni harag, de büntetésének lassuságát annak sulyával pótolja!

I.

Margit a mellette levő szobában volt, s kijöttte kezéből a levelet, mit éppen az elébb adott át neki egy sápadt, beteges fiucska, ki még most is ott kuncsorgott a sarokban a válaszlért. Kezei idegesen babráltak az íróasztalon fekvő papirkéssel, szemei lagymatagon kerestek nyugvó pontot. A kis fiu megunt a hosszasvárakozást.

— Mit mondjat az Ajtuj báczinat?

Margit nem válaszolt. Hosszu sóhajjal dőlt le a szoba szegletében álló szófára, s végig simította hideg homlokát. Egész teste lázban égett. Elérve látta cz. lját, vágyainak netovábbját, megtörve a meghódíthatlannak látszó Arthurt,

ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. TŰZ-, SZÁLLITMÁNY- ÉS JÉGBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. *Harmadik évi zár számla 1892. január 1-től december 31-ig.* BEVÉTELEK. VAGYON. *Mérleg számla 1892. december 31-én.* TEHER.

I. Tűzbiztosítás.		II. Szállítvány-biztosítás.		III. Jégbiztosítás.		1892. évi nyereség	
forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonása után							
1697537	03						
Függőben maradt károk tartaléka							
136321	88						
Szerzési költségek a viszontbiztosított rész utáni költségek levonásával							
287576	24						
Jövedelmi adó és bélyegilletékek							
110924	95						
Postabérek							
49157	81						
Adakozások közhasznú célokra							
6650	—						
A tűzbiztosítási üzletet terhelő igazgatási költségek							
424878	83						
Behajthatlan követelések leírása							
5861	99						
A következő évek készpénz-dij tartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül							
1800000	—	4517908	73				
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonásával							
49008	58						
Függőben maradt károk tartaléka							
10673	88						
Szerzési költségek							
10521	60						
A szállítvány biztosítási üzletet terhelő igazgatási költségek							
12741	13						
A következő éveknek díjtartaléka a viszontbiztosított rész levonásával							
18351	39	101296	58				
Viszontbiztosítások és törlések							
228149	44						
Kifizetett károk a viszontbiztosított rész levonásával							
1400469	38						
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztosítások utáni bevételek levonása után							
222622	35						
Behajthatlan követelések leírása							
2302	11	1853543	28				
1892. évi nyereség							
		610998	02				
		7083746	61				

II. ÉLETBIZTOSÍTÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. *Harmadik évi zár számla 1892. január 1-től december 31-ig.* BEVÉTELEK. VAGYON. *Mérleg számla 1892. december 31-én.* TEHER.

KIADÁSOK.		BEVÉTELEK.		VAGYON.		TEHER.	
forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.	forint	kr.
Törlesztett kötvények díja							
139675	31						
Visszaváltott kötvényekért							
176636	77						
Halálesetek után kifizetett kárösszeg							
780513	97						
Lejárt kiházasítási tőkéért							
566073	37						
Kiházasítási biztosításoknál haláleset következtében díjvisszatérítés							
111006	75						
Függőben levő károk tartaléka							
228608	09						
Évjáradékokért							
47282	40						
Viszontbiztosítási díjak							
64539	32						
Bélyegért							
52778	01						
Irodai bér, postadíjak, nyomtatványok uti- és egyéb költségek							
148095	72						
Tiszti fizetések							
50263	81						
Jövedelmi adóért							
8157	99						
Orvosi díjakért							
27731	68						
Szerzési és díjbehajtási költségek							
212772	92						
Behajthatlan tartozások leírása							
9334	07	2623470	18				
Díjtartalék az év végén							
		17985648	55				
1892. évi nyereség							
		329013	14				
		20938131	87				

Budapest, 1892. december hó 31-én.

ÁGOSTON JÓZSEF, életbiztosítási osztályfőnök. **HARKÁNYI FRIGYES**, **JENEY LAJOS**, **LÉVAY HENRIK**, **ORMÓDY VILMOS**, báró **SCHOSBERGER ZSIGMOND**, gróf **ZICHY NÁNDOR**. **SZENDE KÁROLY**, a közp. könyv. főnöke.
A fenti zár számlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben és az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készültnek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.
Budapest, 1893. március hó 17-én.

GRÓF BATTYÁNY GÉZA, **GLOZEY SAMU**, **JEKELFALUSSY LAJOS**, **LÁSZLÓ ZSIGMOND**, **SZITÁNYI IZIDOR**.